

AKTUALNO VPRAŠANJE

Cepprav se vse družbene in politične organizacije pospešeno pripravljajo na skupščinske volitve, so se sindikalne organizacije že lotile tudi priprav na volitve v delavske svete. Te volitve morajo biti končane v industriji do konca aprila. Občina Kranj še ni prejela prijav o razpisu volitev. Toda priprave že tečejo. Tako so n. pr. sindikalni pododbori v Inteksu že sestavili prvi predlog kandidatov.

V našem okraju sodeluje v delavskih svetih v 90 podjetjih, v katerih je po več kot 30 zaposlenih delavcev, blizu 2

tisoč ljudi. Število vseh, ki so neposredno vključeni v delavsko samoupravljanje, pa je seveda večje, ker moramo upoštevati še delavske svete v majhnih podjetjih, kjer je celoten kolektiv delavski svet ter še številne odbore, stalne inčasne komisije kot pomožne organe delavskega samoupravljanja.

Toda pri sedanjih volitvah novih organov samoupravljanja ne gre za število državljanov, ki jih je potrebno izbrati v te organe niti za formalno pravno plat zakonitosti in demokratičnosti, dasiravno je to tudi zelo važno. Predvsem pa je važna politična priprava. Sedanje volitve morajo biti močan mobilizator vseh orga-

nov upravljanja in sindikalnih organizacij. Predvolilna dejavnost naj bo usmerjena v to, da temeljito seznanimo kolektive z vsebino in ciljem novih zakonov, z gospodarskim stanjem in perspektivami itd. Politična vprašanja in skupščinske volitve so lahko ugodna izhodišča sindikalnim organizacijam, da v pripravah za volitve v delavske svete razpravljajo na svojih zborovanjih in sestankih o konkretnih problemih kolektivov, da kritično obravnavajo delo samoupravnih organov in se pogovore o perspektivah za bodoči družbeno ekonomski napredek.

K. M.

AKTUALNO VPRAŠANJE

PREDVOLILNA ZBOROVANJA KRAJNSKIH DELAVCEV

Včeraj je bilo v »Iskre« ve'iko predvolilno zborovanje, ki se ga je udeležilo več tisoč delavcev iz »ISKRE«, Tiskanine, Planike in obrata II tovarne Sava ter tudi pripadniki JLA.

Na zborovanju sta govorila podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević in član Okrajnega odbora SZDL Kranj Miran Košmelj.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 18 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 7. MARCA 1958

Predvolilna zborovanja Volivci razpravljajo o družbeno ekonomskih vprašanjih

POSLSANSKI KANDIDAT HAFNER VINKO MED VOLIVCI NA JESENICAH — DR. MIHA POTOČNIK JE GOVORIL V »VERIGI« V LESCAH — NABITO POLNA DVORANA NA PRIMSKOVEM—KRANJ

V dvorani Titovega doma na Jesenicah je bilo v sredo zvečer predvolilno zborovanje, ki se ga je udeležilo več sto volivcev. Na zborovanju je govoril poslanski kandidat za Zvezni zbor Zveze ljudske skupščine Vinko Hafner, ki je to pot prvič javno nasto-

pil pred jeseniškimi volivci. Govoril je predvsem o dosedanem gospodarskem razvoju nove Jugoslavije in svoje navedbe podpri s številnimi podatki o gibanju zaposlenosti, porastu narodnega dohodka, o razvoju šolstva itd. V svojem govoru se je zadržal tudi ob vprašanju novega načina delitve dohodka v gospo-

darskih organizacijah, o vlogi ljudskih poslancev in drugem. Izvajanja tov. Hafnerja so volivci pozdravili z burnim aplavzom.

Na zborovanju je spregovoril tudi predsednik ObLO Jesenice Franc Treven, poslanski kandidat za Republiški zbor, o programu gradnje stanovanj in ostalih komunalnih objektov na območju jeseniške občine v letošnjem letu.

V torek zvečer je bilo zborovanje tudi v Mojstrani, na katerem je govoril poslanski kandidat za Republiški zbor Maks Dimnik.

V ponedeljek zvečer, 3. t. m. se je v dvorani tovarne »Veriga« v Lescah zbralo več kot 250 volivcev iz Lesc in okoliških vasi. Po uvodni besedi predsednika ObLO Radovljice tov. Jakoba Eržena je volivcem govoril kandidat za ljudskega poslanca v Republiški zbor

Ljudske skupščine Slovenije doktor Miha Potočnik.

Dr. Potočnik je pojasnil dosejanje uspehe in načela notranje in zunanje politike in urejanje našega socialističnega sistema. Volivci so še po končanem zborovanju živahno razpravljali o primerjavi standarda delovnih ljudi, kako so namreč živeli pred vojno in danes, kar je dr. Potočnik podkrepił z nekaterimi nazornimi podatki in znanimi primeri ter dokazal vidne uspehe za boljše življenje ljudi v današnji družbeni ureditvi.

V razpravi, ki je sledila zanimivemu, izčrpnemu izvajanju govornika, so volivci razpravljali tudi o perspektivah razvoja.

Udeleženci, ki so se udeležili predvolilnega zborovanja na Primskovem pri Kranju v sredo zvečer, so napolnili dvorano tamkajšnjega zadrúžnega doma do zadnjega kotička.

Zborovanje je začel predsednik odbora SZDL za teren Primskovo, tov. Anton Razdrh in dal

besedo tovarišu Tonetu Fajfarju, ki v tem volilnem okraju kandidira za poslanca v Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije. Njegov govor so volivci z zanimanjem poslušali. Zlasti so bili pazljivi, ko je govornik tolmačil našo gospodarsko politiko in dosežene uspehe.

Cepprav je govornik celo uro tolmačil razne probleme in smernice, so volivci nato še dolgo sodelovali v razgovoru in postavljali kandidatu razna vprašanja. Ker je na Primskovem, pa tudi na Hujah, od koder so prišli volivci, dokaj kmetov, je bilo med vprašanji tudi mnogo stvari, ki zanimajo kmete. Med drugim so kritizirali primer, da semenarne prodajajo semenski krompir po 25 do 30 dinarjev za kilogram, medtem ko ga morajo kmetje - pridelovalci prodajati veliko ceneje. Udeleženci so bili z govorom, zlasti pa z odgovori kandidata na mnoga vprašanja zadovoljni.

Plenum Okrajnega odbora SZDL Kranj

Položaj kmečke žene je odvisen od družbeno ekonomske razvitosti vasi

VSAK DAN OPRAVI KMEČKA ŽENA DVA DELAVNIKA — PROIZVAJALKA IN GOSPODINJA HKRATI — ŽENE SI BODO LE SAME V KOOPERACIJI PRIBORILE SVOJE MESTO — VASKE SKUPNOSTI BODO GLAVNA OPORA KMEČKI ŽENI

Kranj, 5. marca. — Na plenumu Okrajnega odbora SZDL Kranj so danes razpravljala o problemu kmečke žene. Prvzaprav je bil plenum nadaljevanje in dopolnilo včerajšnjega zasedanja Okrajnega ljudskega odbora, saj ločeno problema žene na vasi ni moč obravnavati.

Problemi, s katerimi se danes bori naša kmečka žena, so posledica in odraz gospodarjenja in proizvodnih odnosov na vasi. Žena je že nekdanj nosila glavno breme dela na posestvu, bila je in je še (Nadaljevanje na 2. strani)

Ob Dnevu žena

Osmi marec, Dan žena, dan naprednih delovnih žena.

Kaj naj jim rečemo ob tem dnevu?

S ponosom lahko čestitamo vsem našim delovnim ženam k doseženim uspehom in hkrati želimo, da v narodnoosvobodilni borbi priborjeno enakopravnost uveljavljamo in poglobljamo.

Priključimo si v spomin leta, pravzaprav ni potrebno poseči niti tako daleč nazaj, ko žena ni imela prav nobenih, niti najosnovnejših pravic. Tedaj žena ni imela volilne pravice niti ni mogla biti voljena. Za enako delo kot ga je opravljal možki je prejela za 20 do 30% nižjo plačo. Skratka, žena je bila tedaj vse prej kot svoboden, enakovereden soustvarjalec življenjskih dobrin.

V NOB je pokazala, kje je njeno mesto, pokazala je svojo moč, voljo, vztrajnost in sposobnost, da dela, soodloča in vodi. Dandanes lahko vidimo ženo na vseh delovnih mestih, na vodilnih položajih, v organih upravljanja, v političnih in gospodarskih organih itd. Opazimo jo, čeprav še ne pogosto. Toda, prvi korak je narejen. Pot do popolne enakopravnosti je res še precej naporna. Toda — svoje mesto v družbi si bo utrdila z delom, vztrajnostjo in prizadevnostjo.

Predsednik Občinskega odbora SZDL Kranj, tov. Martin Košir kandidira za poslanca v Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije. Zaposlili smo ga da našim bralcem pojasni tale vprašanja:

—Kako ocenjujete delo krajevnih odborov v občini Kranj? Kako se ti organi samoupravljanja uveljavljajo na vasi? Kakšne so njihove težave in uspehi ter kakšno pomoč bi jim kazalo nuditi?

—Z uvedbo novega komunalnega sistema so se porodile tudi nove oblike organov družbenega upravljanja. Poleg delavskih svetov podjetij so se formirali tudi drugi organi družbenega samoupravljanja kot: upravljanje s stanovanjskim fondom, v šolah, trgovini, KZ, kulturi, zdravstvu itd. Vse te oblike demokratičnega mehanizma in aktivnega poseganja državljanov v probleme našega družbenega razvoja so rodile pozitivne rezultate. Vključevanje ljudi v organe družbenega samoupravljanja ni samo formalnost, ampak stvarnost, ker ti ljudje v bistvu postajajo resnični upravljalci dobrin celotne naše družbe. Razumljivo, da so pogoj dela na različnih področjih različni, vendar imajo v bistvu iste cilje, to je krepiti zdrave socialistične elemente in jačati vpliv delovnih ljudi na vsa dogajanja.

Poleg zgoraj naštetih organov

družb. samoupravljanja imamo še zelo važne organe upravljanja na vasi. To so krajevni odbori. Tudi KO niso brez pristoj-

nosti in konkretnih nalog. V občini Kranj imamo 22 KO s 170 člani. Prav na zadnjih zborih volivcev so ti organi podajali obračun svojega dela volivcem. Morda bo kdo pripomnil, da niso

opravičili svojega obstoja, toda lahko bi trdili, da je samo nasprotno res. Delo občinskih ljudskih odborov se najbolje razvijaavno preko krajevnih odborov.

Sam statut ObLO daje KO dokaj široke pristojnosti, posebno pri reševanju komunalnih problemov. Tu mislim predvsem na urejanje cest, pokopališč, javnih naprav, vaske razsvetljave, pašnikov itd. V svoji mandatni dobi so KO dejansko mnogo napravili in močno razvili iniciativo delovnih množic. Za njihovo delo in reševanje določenih nalog jim daje ObLO iz svojega družbenega plana in proračuna sredstva, s katerimi KO sami razpolagajo. Samo v letu 1957 so KO dobili za komunalne probleme preko 7 milijonov din.

Krajevni odbori pa niso samo organi ožje komunalne skupnosti in — kakor bi rekli — podaljšana roka ObLO in njegovih organov. Oni v svoji dejavnosti povezujejo vse probleme z njihovega področja. Sodelujejo s KZ in drugimi organizacijami. V preteklosti smo zabeležili mnogo takih primerov, kjer so KO znali povezati potrebe določenega kraja v skupni interes in akcijo prebivalstva. Take akcije so se dobro obnesle pri reševanju konkretnih problemov, na primer: vodovodov, gradnje gasilskih domov, elektrifikacije, razvijanja kulturnih tradicij, socialnih vprašanj, zdravstvene za-

ščite, šolstva itd. Najvažnejše pa je to, da so nekateri KO znali mobilizirati in črpati lastne materialne možnosti. Dejstvo je, da so potrebe večje kot so sredstva, ki jih držba lahko daje za reševanje krajevnih potreb in da so se ravno tu KO najbolj znašli. Ni osamljen primer, kjer volivci aktivno sodelujejo s KO pri reševanju komunalnih in drugih problemov in da tudi prispevajo določena materialna sredstva.

Zaradi tolike važnosti se krajevnim odborom posveča vedno več pozornosti. Neprestano jih moramo krepiti, jim nuditi vso pomoč in jih smatrati za družbeni organ, ki lahko posega v različna področja. Zlasti mislim, da bi morali KO povečati svoj vpliv v KZ, šolah in drugod in naštejnije sodelovati in reševati probleme, ki so pomembni za prebivalstvo.

So pa seveda tudi primeri, ki slabo vplivajo na delo KO. Zlasti se to čuti tam, kjer se ne upošteva njihovih nalog in pomena. Večkrat se dogodi, da nekateri organi občine ne informirajo KO in jih na vključujejo v sodelovanje pri raznih ukrepih in podobno. Mislim, da so KO organi, ki bi morali biti soznanjeni z vso problematiko na svojem področju in da smo dolžni upoštevati njihovo vlogo ter krepiti njihovo iniciativo.

ŠE K ČLANKU

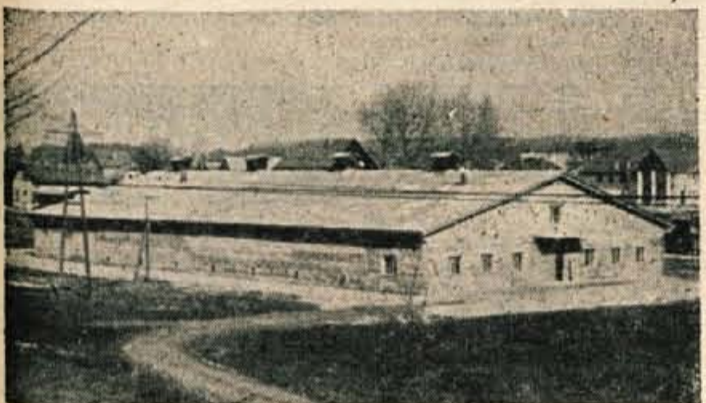
S seje OLO Kranj

V prihodnje - po poti socialistične kooperacije

Hektarski donosi kmetijskih pridelkov, razen krompirja, so še precej nizki - Obdelovanje zemlje še ni gospodarsko - Zaloge lesa so globoko pod normalnimi zalogami lesne mase - OLO sprejel smernice za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva Gorenjske

Na torkovi seji je Okrajni ljudski odbor Kranj razpravljal o problemih in nadaljnjem razvoju kmetijstva in gozdarstva na Gorenjskem. V razpravi so sodelovali tudi gostje - predstavniki upravnih odborov kmetijskih združenj, proizvajalnih zvez, upravniški kmetijskih združenj in socialističnih kmečkih posestev, kmetijski in gozdarski strokovnjaki in drugi.

Kljub trajnemu prizadevanju za zboljšanje in povečanje kmetijskih pridelkov s stanjem, kakršno je sedaj, še ne moremo biti zadovoljni. Hektarski donosi večine kmetijskih pridelkov so

V Naklem građe skladišče za semenski krompir, v katerem bo prostora za 100 železniških vagonov krompirja. Razen tega bo v tej zgradbi tudi avcijska dvorana, v kateri bo lahko tudi ob slabem vremenu sejem plemenske živine. Kot predvidevajo, bo otvoritev novega poslojpa že maja

še zelo nizki. Zadovoljni smo lahko le s proizvodnjo krompirja, ki ga pridelamo 209 mtc na hektar, to je približno toliko kot v Zapadni Nemčiji. Z drugimi pridelki je dokaj slabše. Tako smo n. pr. pridelali pšenice na hektar le 12 mtc, čeprav bi lahko dosegli z uporabo sodobnih agrotehničnih mer najmanj 25 mtc na hektar. Utemeljenost te številke dokazuje že to, da so nekatera socialistična posestva dosegla že povprečni pridelki 17 do 28 mtc na hektar in da je na primer posestvo v Poljčah zabeležilo 7-letno povprečje celo 32 mtc na hektar. Okrajno povprečje pridelka pšenice (12,9 mtc na hektar v letu 1957) je sicer boljše od republiškega in jugoslovanskega povprečja, vendar za več kot polovico manjše od povprečnega pridelka v Nemčiji, kjer so leta 1953 pridelali 27,5 mtc pšenice na hektar. Enako je tudi z ržjo, ječmenom itd.

Tudi preko 70% vseh sadovnjakov je starih, ne negovanih in nezaščitenih, z minimalnimi donosom, čeprav ima na Gorenjskem nekaj krajev zelo ugodne pogoje za gojitev izbranih vrst sadja. Obratniki kažejo, da je sadjarstvo lahko zelo donosna panoga in da je ne kaže zapostavljati. Zato naj bi v sadnih okoliših mislili na velike strnjene nasade oziroma sadovnjake z maloštevilnimi vrstami sadja.

Vzrok za še vedno majhni pridelki je prav gotovo več. Med

Rakova pot mlinskih podjetij v Retnjah

V sklopu tržiških podjetij sta tudi dva mlina, ki obratujeta v Retnjah in to pri bivšem Smuku in Popoviciu. Mlinski podjetji vodi upravnik tov. Tičar že nekaj let. Mlin pri Popoviciu je mlet samo trgovsko pšenico, ki jo dobavljalo podjetje »Klasje« - Kranj. Po večmesečnem pričevanju je začel ta mlin v letu 1957 ponovno obratovati, za vodilo mlina pa je bil postavljen mlinar z ne preveč čisto prateklostjo. Do konca leta 1957 je mlin zmlel svojih 160 ton pšenice. Odjemalec izdelkov tega mlina je bila mestna pekarna Trzin, njen upravnik je bil prav tako tov. Tičar. Zakaj teh izdelkov ne odkupujejo tržiška trgovska podjetja, pa je vprašanje zase. V skladišču mlina je sedaj kakih 40 ton moke, ki čaka, da jo odreši Mestna pekarna - in predela v kruh. V januarju 1958 pa je mlin spet obstal, ker mu »Klasje« - Kranj ni hotelo dati več žita v predelavo. Vzroke za to nam bi lahko navedlo podjetje »Klasje« - Kranj. Se lepša

evropsko povprečje. To nam najboljše dokazuje primer kmetijskega posestva Hrastje, kjer so pridelali že 52 mtc sena na ha.

Se en pokazatelj nas opozarja na to, da v kmetijski proizvodnji ne izkoriščamo vseh možnosti, ampak smo se doslej prepustili več ali manj stihiji. Ta pokazatelj je neverjetno veliko variranje donosov posameznih kultur. Pri žitu se giblje hektarski donos od 6 do 30 mtc na hektar, pri krompirju od 80 do 400 mtc na hektar, pri senu od 15 do 60 mtc na hektar itd. Treba bo torej doseči, da sedanje spodnje meje dvignemo vsaj do sedanjega povprečja pri posameznih kulturah.

Večji del razprave na današnji seji je bil posvečen socialistični kooperaciji, to je sodelovanju zasebnega kmečkega proizvajalca in kmetijske zadruge na vseh področjih kmetijske proizvodnje. Na ta način bo kooperacija pokazala rešitev osnovnih problemov kmetijstva in omogočila povečanje kmetijske proizvodnje. Pri sklepanju pogodb o kooperaciji je treba voditi računa o deležu, ki ga vplaga v konkretni posel ena in druga stran, hkrati pa tudi o koristih, ki jih bo imela od tega posla kmetijska - zadruga oziroma kmet. Kooperacija mora vzpodbujati individualnega kmečkega proizvajalca k večji proizvodnji, hkrati pa mora biti po svoji vsebini in cilju socialistična, to je, ne sme služiti krepitvi individualnega kmeta na

škodljivi zastareli nazori in odklanjanje vseh novosti. Dosedanje izkušnje kažejo, da se traktorji še vedno niso uveljavili za obdelovanje zemlje. Vzrok je tudi v tem, ker zadruga mehanizacija nima vseh potrebnih priključkov, marsikje pa odklanjajo delo s traktorji zaradi stroškov, čeprav obračun kaže, da je delo s konji za okoli 30% dražje.

Zemlja je marsikdaj tudi preveč izčrpana, da bi dajala več pridelkov. - Uporaba umetnih gnojil je rasla in bila v letu 1955 že zadovoljiva, lani pa je spet padla. Zmanjšane potrošnje umetnih gnojil zaradi njihove delne podražitve nikakor ni moč razumeti. To nam dokazuje, da kmetje niso napravili pravih računov: videli so samo tistih nekaj dinarjev, ki jih bodo prihranili, če ne bodo kupili dražjih gnojil, ne pa tudi tega, koliko bodo zgubili na dohodku, če gnojil ne bodo več uporabljali. Zivinoreja je na Gorenjskem važna gospodarska panoga. Da še do danes ni vidneje napredovala, je krivda predvsem tudi v šibki krmski bazi. Travnatih površin je v okraju sicer okoli 43 tisoč hektarjev, toda pridelki sena na njih doseže komaj povprečje 28 mtc na hektar. S tem pridelkom smo komaj napol poti do evropskega povprečja. Z boljšim gnojenjem in uporabo potrebnih agrotehničnih ukrepov in z melioracijami pa je mogoče tudi v naših razmerah doseči

škodo kmetijske zadruge oziroma skupnosti. Posebno važna bo kooperacija n. pr. v travništvu, pri melioracijah itd.

Gozdarstvo zajema posebno vrsto problemov. Glavni problem so nizke zaloge lesne mase, saj znašajo le 151 kub. metrov lesa na hektar gozdne površine, kar predstavlja 57% od normalne zaloge (socialistični sektor ima 67%, zasebni sektor pa 55% normalnih zalog). Treba bo torej zastaviti vse sile, da bomo sčasoma dosegli normalne zaloge lesa. V tem pogledu bo odločilnega pomena kooperacija med kmeti in kmetijskimi združenji. Najboljše pogoje za kooperacijo imajo v občinah Zelenci in Trzin. Sicer pa je gozdarska problematika tako obširna, da bi jo bilo treba posebej obravnavati.

Okrajni ljudski odbor Kranj je na svojem današnjem zasedanju po daljši razpravi sprejel tudi smernice za nadaljnji razvoj kmetijstva in gozdarstva v kranjskem okraju. Lj.

Klub gospodarstvenikov pri Trgovinski zbornici Kranj, obveščava vse člane, da bo v ponedeljek, dne 10. marca 1958 ob 16. uri popoldan v klubskih prostorih Zbornice predavanje:

KONKRETNA UPORABA ANALITIČNE OCENE V ORGANIZACIJI IN POSLOVANJU PODJETJA

Predaval bo tov. Ratko Vuković, svetnik Zveznega zavoda za produktivnost dela Beograd. Uprava Kluba vabi vse zainteresirane k čimvečji udeležbi. Uprava Kluba

Uvodoma je potrebno poudariti, da je vprašanje združitve ali nezdružitve Gradisovega lesnega obrata na Trati s lesno-industrijskim podjetjem »Jelovica« le del celotnega problema razvoja lesne industrije na školjeloškem področju.

Izhodišna točka razprave so splošna načela perspektivnega razvoja lesne industrije, ne samo v lokalnem, temveč predvsem v republiškem merilu, in iz tega razloga težnja po združitvi dejansko ne izvira toliko iz kolektivov samih, kolikor s splošnega stališča racionalnega gospodarjenja z lesom.

Nujnost racionalnega gospodarjenja z lesom ter vskladitve žagarskih in predelovalnih kapacitet z obstoječo maso gravitacijskega področja pa je v zadnjih letih že narekovala nekateri korake pri usmerjanju loške lesne industrije. »Jelovica« združuje zdaj razen Gradisovega obrata vsa lesna podjetja na tem področju, ki so še leta 1954 žagala hlodovino iglavcev na osmih polnojarmenikih s skupno kapaciteto 80.000 kub. metrov hlodovine. Kapacitete so bile seveda slabo izkoriščene, saj je danes na razpolago na tem območju le 15.000 kub. metrov hlodovine iglavcev letno.

Po združitvi razrezujeta iglavce dva polnojarmenika, vendar se je kljub občutno zmanjšaniemu razrezu z delno spremembo asortimana proizvodnje povečalo število zaposlenih, brutoprodukt in dohodek podjetja.

Pri teh reorganizacijah, ki nikakor niso bile same sebi namen, temveč so bile rešitev za obstoj loške lesne industrije v tem obsegu, se je vsekakor po-

stavilo tudi vprašanje Gradisovega obrata.

Lesna industrija po smernicah republiškega plana teži h koncentraciji žagarske proizvodnje, specializaciji tehnoloških procesov ter vsekakor k vskladitvi in umiritvi tržišča z lesom.

Pri teh težnjah, pri povezavi lesne industrije in vskladitvi kapacitet, pa pomenijo lesni obrati tujih industrijskih in gradbenih strok vsekakor oviro, kajti ti obrati so s svojo proizvodnjo vezani na matična podjetja in se se logično ne morejo podrežati interesom lesne industrije, ampak neposredno in samo potrebam matičnih podjetij. To ustvarja disproporcije v proizvodnji, ki so še večji v nabavi osnovne surovine, t. j. hlodovine, in s tem v zvezi neracionalno izkoriščanje lesa, ki se mora zaradi raztresenih, majhnih zalog čisto nesmotrno uporabljati.

Zaradi tega lesna inudstrija na splošno teži po vključitvi vse lesnopredelovalne dejavnosti v okviru lesno industrijskih podjetij in se je s tega stališča tudi obravnavalo vprašanje koristi spojitve Gradisovega lesnega obrata z »Jelovico«.

V dosedanjih polemiki v »Glasu Gorenjske« so bili že navedeni nekateri momenti, ki govorijo bodisi za bodisi proti združitvi.

Nujno pa je potrebno razčistiti naslednje probleme:

Surovinsko zaledje niti pri sedanjih, reduciranih kapacitetah ne more vzdrževati dveh podjetij brez škode za pravilno in namensko uporabo lesa.

Neprimerna in neumestna je tekma dveh podjetij v isti občini za surovino zopet v istem področju. Dejansko se hlod razžaga lahko samo enkrat. Pri tem pa se pozabljajo splošno gospodarske koristi in logično obe

podjetji gledata na zadevo predvsem s stališča lastnega vzdrževanja. Odtod izvirajo vsa preplačevanja, odkupovanje mimo poslovnih zvez, celo mimo za drug, kršenje predpisov in rušenje ustaljenih cen.

Deljene, večno majhne zaloge hlodovine in rezanega lesa v obeh obratih nujno narekujejo neposredno uporabo brez možnosti kontinuirane klasifikacije in uporabe različnih kvalitete lesa za ustrezne artikle. Ker se to dogaja v obeh obratih, je škoda dvojna.

Del proizvodnje v Gradisovem obratu je v lesnih provizorijih, ki z vidika higiensko-tehnične zaščite, pogojev dela itd. ne ustrezajo in bi jih bilo treba v doglednem času adaptirati. Pojavlja pa se vprašanje smotrnosti novih investicij, ker so kapacitete stavbnega mizarstva in ostale lesne dejavnosti za gradbeno stroko v obeh podjetjih izkoriščene le okoli 50%.

Neposredno na meji obeh podjetij se je ustanovila šola za vajence v lesni industriji, prva te vrste v Sloveniji, ki bo v bodočnosti vsekakor odločno lahko prispevala k povečanju strokovnosti lesno-predelovalnega kadra. Po načrtu naj bi se šola opremila tudi s praktičnimi delavnicami, internatom itd. Tudi tukaj bo potrebno najti skupno možnost za razširitev šole.

Perspektivni plan lesne industrije LRS predvideva v bodoče redukcije žagarskih kapacitet v toliškem obsegu, da bi v doglednem času obratovalo namesto sedaj obstoječih 200 malokapacitetnih žagarskih obratov le okoli 50, v katerih bi z umestnimi rekonstrukcijami in vsaj delno mehanizacijo resnično

ustvarili tehnološko moderen ter ekonomsko upravičen in rentabilen proces proizvodnje.

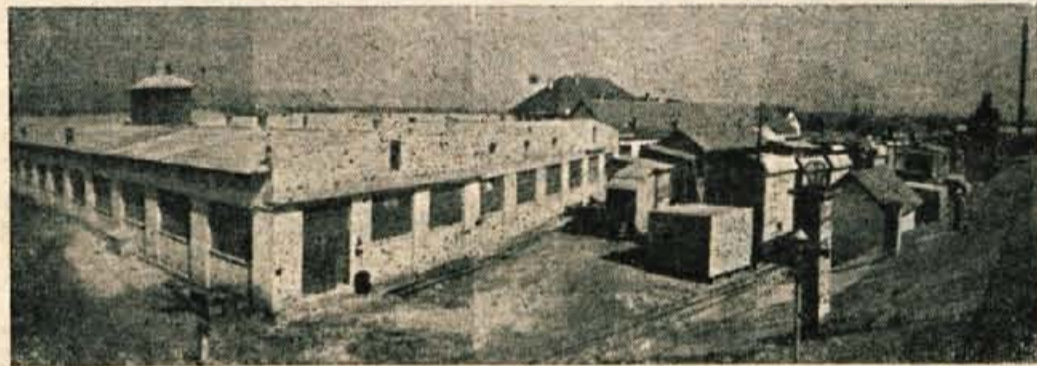
Ta problematika odločno narekuje koncentracijo lesne, še celo pa žagarske proizvodnje.

Seveda pa se javljajo s stališča tujih, predvsem gradbenih podjetij, prav tako utemeljeni in že znani razlogi za obstoj nekaterih obratov v sklopu teh tujih podjetij, ne glede na koristi in občo perspektivo lesne industrije. Lesna industrija dejansko doslej ni mogla v celoti oskrbovati gradbeništva ob vsakem času z vsemi zahtevanimi proizvodi. Vendar pa glavna krivda ne tiči v absolutnem pravilu, da lesna industrija sama ni kos oskrbi gradbeništva z lesom in lesnimi izdelki, temveč predvsem v tem, da se nikdar ni dosledno lotilo tega problema in poiskalo možnosti za tesnejše sodelovanje med gradbeništvom in lesno industrijo, seveda predvsem z dobrim namenom in voljo na obeh straneh.

Podoben položaj je tudi v Skofji Loki. Da se polemika, ali če že hočemo tako reči »hrup«, že nekaj let vrti okoli združitve obeh obratov, je predvsem krivo to, da niti prizadeta podjetja niti pristojni občinski ali okrajni faktorji niso vse ta čas našli možnosti in načina, da bi skupno osvetlili vse vzroke, ki govorijo za ali proti združitvi in da bi na osnovi tega vsaj za dogledno bodočnost osvojili definitiven sklep.

Predvsem je treba rešiti vprašanje, ali na osnovi navedenih problemov in koristi lesne industrije v Skofji Loki kot celote in tudi »Gradisa« obstoja možnost za sodelovanje (kooperacijo) ali podobno - združenega lesnega podjetja na Trati s svojo proizvodnjo stavbnega pohištva, konstrukcij, lahkih gradbenih plošč, vezanih in panel plošč, furnirja itd. z gradbeništvom, ali pa interne prednosti lesnega obrata v sklopu gradbeništva še ne dopuščajo take združitve.

Skupno z vsem tem pretehtati prednost in slabost teh dveh možnosti in osvojiti dokončno odločitev, je edini način, da bi vprašanje združitve ali nezdružitve rešili in da bi se prenehalo z včasih že res nepotrebno polemiko, ki v prizadetih podjetjih ustvarja zgolj nemir in vsekakor negativno vpliva na oba kolektiva. O. P.

Medzadružni lesno-industrijski kombinat »Jelovica« v Sk. Loki

Turistično društvo Bled zaživelo

Delo Turističnega društva Bled je v minulemu letu spet zaživelo. Ustanovljeno je bilo januarja 1952. leta in je do leta 1955 imelo svojo sezonsko informacijsko pisarno. Ker pa sta v tem času začela delovati dva potovalna urada, je Turistično društvo opustilo neposredno operativno poslovanje s strankami in gosti. S tem se je nekoliko spremenilo tudi področje tajništva Turističnega društva, ki se je odtelej lahko ukvarjalo s pomembnejšimi in bolj splošnimi vprašanji, tako n. pr. z organizacijo različnih prireditvev v času sezone, s pripravo materiala in osnutkov za turistične publikacije in propagandne prospekte, z zbiranjem gradiva za lastno fototeko, z urejanjem sprehajališč, parkov in izletniških točk, z zbiranjem različnih predmetov za turistično razstavo na blejskem gradu in podobno.

Poleg blejskega turističnega društva obstojata v občini še posebni društvi v Gorjah in v Ribnem. Nedeljskega občnega zboru Turističnega društva na Bledu se je poleg domačih članov udeležilo tudi nekaj gostov. V zadnjem letu se je društvo tudi številčno močno okrepilo. Medtem ko je imelo v lanskem letu včlanjenih 123 članov, so jih letos lahko povabili na občni zbor že 304. V minuli sezoni je tajništvu društva uspelo zboljšati kulturni in zabavni program. V juliju in avgustu so izdali poseben bilten, s katerim so bili gostje že za mesec dni naprej seznanjeni z vsemi prireditvami. Preteklo sezono so na Bledu privikrati pričeli tudi z organiziranim camping-turizmom. Prometne zveze z Bledom in z ostalimi kraji so bile letos tudi dosti boljše kot prejšnja leta. Se zmerja pa nima Bled redne avtobusne zveze s Pokljuko.

Turistično društvo je skupaj z občinskim ljudskim odborom in Komunalo skrbelo, da so bili parki lepo oskrbovani, pa tudi razna druga dela za lepšo podobo turističnega središča so se redno opravljala. Za naprej pa bo treba bolj skrbeti še za okoliške izletniške točke in za razna sprehajališča. Nekatera od teh so tako zapuščenca, da so komaj dostopna. Ureditvev potov k okoliš, izlet, krajem bo letošnjo pomlad še toliko bolj nujna, ker je lani jeseni izšel poseben Blejski vodič, ki tuje usmerja v te kraje. V bližnji bodočnosti pa bi bilo potrebno urediti in markirati tudi poti k Babjemu zobu in k Poključki luknji. -j-

gorenjski obveščevalci šport - šport - šport - šport - šport

ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. Cena malih oglasov je: Prekle 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede.

Prodaja obrabljene koroške in plemenske voje. Prodaja 100 ke sena. Prodaja kompletne naravno politirane čišnjevalnice. Prodaja krojaški stroj "Singer" v dobrem stanju.

Nudim hrano in stanovanje fantu, ki bi mi pomagal na kmetiji. Naslov v oglasnem oddelku.

Nudim hrano in stanovanje tovarniškemu delavcu za pomoč na kmetiji. Naslov v oglasnem oddelku.

Sprejemem frizerko, dobro samostojno moč za stalno. Ferlan Viktor, frizer, Gorenja vas nad Skofjo Loko.

Honorarno natakarice (kvalificiranega gostinskega delavca) za šesturno večerno delo sprejme Trgovinska zbornica v Kranju. Nastop 1. aprila 1958.

Natakarice, kvalificirane, polkvalificirane ali pa začelnice z veseljem do gostinske stroke sprejememo. Ponudbe poslati v ogl. oddelku pod šifro "Nastop takoj ali pozneje".

Sprejememo takoj VERZIRANO STROJEPISKO Plača po tarifnem pravilniku. Upravni odbor Grosističnega trgovskega podjetja "Živila" Kranj, Titov trg 2.

Opozorjam vsakogar, kdorkoli bi govoril ali širil neresnične vesti o meni, da bom z njim sodno postopal.

Ugodno prodam novo moderno še nerabljeno sobno pohištvo. Ogled na domu, Gorenja Sava 45.

Prodaja premično barako v okolici Kranja. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodaja 2 breji kozi. Hotača 15.

Prodaja v centru Kranja, Majstrov trg 13 hišo z trgovskim lokalom. Informacije daje Bajt Marlo, Ljubljana, Bežigrad 14.

Prodaja zgradljivo parcelo na Klancu. Voda in elektrika zraven. Naslov v oglasnem oddelku.

KINO

"STORŽIČ", Kranj: 7. in 8. marca ob 16., 18. in 20. uri angl. barvni vista-vision film "SPAN-SKI VRTNAR".

"SAMO LJUDJE", ob 15., 18. in 20. uri angleški barvni vista-vision film "SPANSKI VRTNAR".

"TRIGLAV", Primstvo: Dne 8. marca ni predstave. 9. marca ob 16.30 in 19. uri ameriški barvni film "MIRNI CLOVEK".

"SVOBODA", Strazisce: 8. in 9. marca jugoslov. film "SAMO LJUDJE".

"RADOVILICA": Od 7. do 9. marca angleški barvni film "JUNAKI SHERWUDSKEGA GOZDA".

"ELD": Od 7. do 9. marca jug. franc. barvni cinemascope film "CARSKI SEL".

"LJUBNO": 8. in 9. marca amer. barvni film "DESTROY".

"SORA", Skofja Loka: Od 7. do 9. marca amer. film "PROTI PRICAM".

"KRVAVC", Cerklje: 8. in 9. marca amer. barv. film "BEAU BRUMMEL".

"Nudim hrano in stanovanje dekletu, ki bi mi pomagala v prostem času pri kmečkem delu. Prodaja črna semensko deteljo.

Prodaja rabljeno moško kolo. Govekar, Britof 42, Kranj.

GLEDALIŠČE

"PRESERNOVO GLEDALIŠČE-KRANJ
Petek, 7. marca, ob 20. uri Arihur Miller: "LOV NA ČAROVNICE" v počastitev praznika žena

Gostovanje Mestnega gledališča z Jesenic. Nedelja, 9. marca, ob 16. in 20. uri

"NARODNI PLESI" Gostuje folklorna skupina Zdrženja plesnih učiteljev LRS iz Ljubljane.

Folklorna skupina "Zdrženja plesnih učiteljev LRS" je lansko leto gostovala po Italiji in Angliji.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
V petek, 7. marca, ob 20. uri Arthur Miller: "LOV NA ČAROVNICE".

Gostovanje v Presernovem gledališču v Kranju. V soboto, 8. III., ob 19.30 uri Arthur Miller: "LOV NA ČAROVNICE".

V nedeljo, 9. III., ob 19.30 uri Arthur Miller: "LOV NA ČAROVNICE".

TRŽNI PREGLED

V KRAJU
Zivilski trg v Kranju je bil v ponedeljek dobro založen.

Zabeležili smo naslednje cene: ajdova moka 70 do 75, koruzni zdrob 40, koruzna moka 40, kaša 75 do 80.

ješprenj 60 do 70, krma za kokoši 35 do 40, fižol 85 do 90, čebulček 200 do 300, semenski grah 120, šalotka 40, oves 25 in krhlji 40 do 80 din liter; koruza 35 do 40, krompir 10, rdeče korenje 40 do 50, navadno korenje 15 do 20, čebula 50 do 60, kisla repa 25 do 28, sladka repa 8, kislo zelje 35, zelje v glavah 20, koleraba 20, pesa 35, redkev 30, jabolka 80 do 100 din kg; česen 5 do 10 din kom., zelena 10 din kom., por 15 do 15 din kom., hren 10 do 20 din kom.; motovilec in špinaca 20, radič 25 din merica; zaseka 360, surovo maslo 480 do 520, kuhano maslo 520, skuta 80 do 90 din kg; mleko 30, smetana 200 din liter; jajca 10 do 18 din kom.; kokoši 350 do 450 din kom., zajci 250 do 450 din kom.

V KAMNIKU

Na živilskem trgu v Kamniku so bile v torek naslednje cene: salata 68, cvetača 78, radič 180, čebula 48 do 300, česen 180 do 180, kislo zelje 40 do 45, kisla repa 30, ohrovt 40, črna redkvice in rdeča pesa 30 do 49, zelena 50 din za kg. Motovilec 25 dinarjev merica, kaša 80, ješprenj 80 do 90 din liter. Jajca so bila po 14 din komad. Na trgu je bilo že mnogo semena.

Cebulček so prodajali 220 do 300 din liter, seme krmilnega korenja pa 80 din liter.

GIBANJE PREIVALSTVA

V TRZICU
Rojeni: Marija Polajnar in Marijan Tribušon.

Poročili so se: Leopold Dolencec, dimnikar in Jožica Klemenčič, predilka; Karel Zrim, zidar in Neža Ropoša, tovarniška delavka.

TURISTIČNO IN OLEPŠEVALNO DRUŠTVO KRANJ razpisuje NATEČAJ

za serijo fotografij mesta Kranja. Serija obsega 6 fotografij iz vseh letnih časov. Zaželena panorama, dopustni tudi detajli.

Format razglednice. Poleg serije bodo odkupljeni tudi posamezni najboljši posnetki. Fotografije Kompletne serije ali posamezne posnetke se lahko ponudi društvu še med letom, končna izbira pa bo v drugi polovici meseca decembra 1958.

Pravica do sodelovanja na natečaju je neomejena. Turistično društvo ni dolžno odkupiti vsega dostavljenega slikovnega materiala, temveč le izdelke, priznane od žirije.

Nagradijo se tri najboljša serije, in sicer z naslednjimi nagradami: 1. nagrada 25.000 din, 2. nagrada 15.000 din, 3. nagrada 10.000 din

Vsi sodelujoči pri natečaju se morajo prijaviti društvu do 20. marca 1958.

Upravni odbor turistično olepševalnega društva Kranj

DORNIK, ČOP, ZUPANČIČ IN RUTAR DRŽAVNI PRVAKI V ALPSKI KOMBINACIJI

S smukom je bilo v ponedeljek v Kranjski gori končano državno prvenstvo za alpsko kombinacijo. Medtem po prvih dveh disciplinah mladi niso resneje ogrožili prvih mest, so pokazali svoje kvalitete v smuku.

Tekmovalci so dosegli naslednje rezultate — člani: 1. Dornik (Ljubelj-Tržič) 2:02,8, 2. Ilija (Enotnost-Ljubljana) 2:03,9, 3. Stanko Klinar (Jesenice) 2:05; mladinci: 1. Ciril Čop (Jesenice) 1:38,5, 2. Limovšek (Kranjska gora) 1:39,9, 3. Janez Čop (Jesenice) 1:46,5; članice: 1. Zupančič (Triglav-Kranj) 1:51,1, 2. Kerštajn (Kranjska gora) 2:42,3, 3. Magušar (Enotnost-Ljubljana) 2:45,2.

Končni rezultati v alpski kombinaciji so — člani: 1. Dornik 2,24, 2. Stanko Klinar 7,48, 3. Zugovic (Jesenice) 19,73; mladinci: 1. Čop Janez 8,71, 2. Ciril Čop 22,93, 3. Andrej Klinar (vsi Jesenice) 31,95; članice: 1. Zupančič 0 točke, 2. Kerštajn 80,04, Magušar 89,55; mladinke (dvojna kombinacija): 1. Rutar (Triglav-Kranj) 0 točke, 2. Fanecl (Pužinar-Ravne) 20,04, 3. Zdovec (Kranjska gora) 29,07.

IN SE NEKAJ SLUČI PRED STARTOM

Stopil sem v restavracijo hotela Razor. Večina tekmovalcev je bila na kosilu, vendar je bil hrup, ki ga je bilo slišati skoraj na cesto, podobno vse kaj drugemu kot lažnim športnikom, ki so potrošili svoje kalorije na dopoldanski smuki. Kot sem se kasneje prepračil, je bilo njihovo negotovanje upravičeno. Kosilo je bilo sicer odlično, vendar pa

proge, na katerih so se pomerili za naslov državnega prvaka dan pred prvenstvom, še niso bile urejene. Razburjali so se nad organizatorjem, predvsem pa nad tistimi, ki so plačani za to, da pravočasno pripravijo proge. To velja zlasti za progo, kjer se bodo borili v smuku, ki je že tako ali tako zelo nevarna. Predvsem na dveh mestih je nevarnost tolikšna, da se gledalec od strahu pred nesrečo raje obrne. Tekmovalci mora peljati v največji brzini le dva metra mimo draves.

Naša reprezentanta Stefe in Lukane sta razburjena. Janez je rekel: "Kako naj ima človek dovolj potrebne športne morale, če pa pravijo, da je bilo škoda denarja, ker so naju »stari« poslali na svetovno prvenstvo." Hitro sem dodal: "No, zaradi tega se nikar tik pred prvenstvom ne jezita." "Kako se ne bi, če je ta trditve povsem zgrešena. Potem je tudi škoda, da je državno prvenstvo v Kranjski gori, saj bo na prvenstvu nastopila vrsta tekmovalcev, ki morajo imeti vse plačano, pa vendar z njimi nikdar nič ne bo. Mislim, da bi morali najprej razčistiti med našimi smučarskimi funkcionarji, saj med njimi ni vse tako kot bi moralo biti. Oni še niso kaj prida naredili, mi pa, čeprav smo že stari, smo vendar že nekaj pokazali." Matvož pa je dodal: "Simpatij do nekaterih tekmovalcev, ki jih imajo funkcionarji, ne bi smelo biti, saj so zaradi tega večkrat tisti, ki bi na snežnih poljanah več dosegli, s tem oškodovani in naš smučarski šport sploh."

SAHOVSKO PRVENSTVO GORENJSKE KONČANO ROBLEK, novi prvak

V soboto je bil na Jesenicah končan sahovski turnir prvenstva Gorenjske za leto 1958. Na turnirju je sodelovalo 12 šahistov, ki so se na turnir plasirali na predtekmovalje. Z zanesljivo igro je brez poraza osvojil naslov prvaka

NEGREČE TOVORNJAK V HIŠO

To nesrečo, kot sodijo, je povzročil Franc Rakovič iz Zg. Dupelja. Ko je v sredo popoldne pripeljal s konji vprežni voz s polja in prišel na glavno cesto, ki pelje skozi Duplje, se ni dovolj prepračil, če je le-ta prosta. Ko so konji že prišli s strani na cesto, je pripeljal mimo tovarnjak, ki ga je upravljal Jože Brencič iz trgovskega podjetja "Živila" v Kranju. Sekunde odločitve so bile usodne. Konji so se splašili in zbežali vstran, šofer pa je v naglici zavil. Tovornjak je trčil v hišo Antona Jazbeca. Vendar ni bilo telesnih poškodb in tudi škoda je bila le minimalna.

KARAMBOL V PLANICI

V nedeljo, 2. t. m. popoldne sta pri Planici, na glavni cesti trčila dva osebna avtomobila. Enega od teh, last OBLO Vič pri Ljubljani je vodil Dušan Jelušek, drugega iz Vidma (Italija) pa italijanski državljani Ivan Brenc. Škoda ni bila velika in nihče od potnikov ni bil poškodovan. Šoferja sta trčila, da je do nesreče prišlo zaradi zasnežene in zaledenele ceste. K. M.

NAS NAROČNIK PREJEL ZAVAROVALNINO

Državni zavarovalni zavod, podružnica Radovljica, nas je obvestil, da je našel naročnik "Glasa Gorenjske" tovarišu Pavlu Hrovatu, Jesenice, Gosposvetska 41, 4900 din kot odškodnino za 10% trajno invalidnost.

Vse naročnike "Glasa Gorenjske" opozarjamo, da so zavarovani, če imajo vplačano vsaj mesečno naročnino (50 dinarjev) vnaprej; za primer smrtne nezgode za 25.000 dinarjev; za primer trajne nesposobnosti za delo za 40.000 dinarjev.

z 9 točkami Edo Roblek (SD Kranj) pred mojstrskim kandidatom Kočvarjem (Jesenice), ki je zbral 8,5 točk in bil prav tako neporažen. Nadalje slede: Stefe (Kranj) 8, Korošec 7,5, Strumbi 7, Simič 5,5 (vsi Jesenice), Čopič (Kranj) in Mali (Radovljica) 4, Simonovič (Jesenice) 3,5, zadnja tri mesta pa si dele: Bukovac in Kavčič (oba Kranj) ter Zeleničnik (Jesenice) s 3 točkami. FaBo

NOČNE SANKAŠKE TEKME NA JEZERSKEM

V ponedeljek zvečer se je zbralo nad 50 Jezerjanov na startu za prve nočne sankaske tekme na Jezerskem. Rezultati, ki so jih dosegli tekmovalci, pa so naslednji — člani: 1. Zadnikar 1:06,3; 2. Stular 1:06,6; 3. Bertonec 1:07,8; — članice: 1. Črv 1:06,1 (dosegla je najboljši čas prireditve); 2. Kera 1:10,3; 3. Košir 1:13,4; — pionirji: 1. J. Muri 1:15,0; 2. P. Muri 1:17,6; 3. Garača 1:20; — dvosedi: 1. Justin - Herbst; 2. Bertonec - Kocijan. K.

160 KOVORJANOV SE PRITOŽUJE

Podjetje "Avtopromet" v Kranju je s 1. marcem ukinilo avtobusno progo na relaciji Kranj-Podbrezje-Kovorj. Pri tem se čutilo prizadete mnogi delavci iz Podbrezja in Kovorja. Pritožbo proti ukinitvi avtobusnega prometa na tej progi, ki so jo izročili Okrajnemu ljudskemu odboru in Okrajnemu sindikalnemu svetu, je podpisalo 160 zainteresiranih potnikov oziroma delavcev, ki se iz teh krajev vozijo v kranjska in tržiška podjetja. Prizadeti ugotavljajo v pritožbi, da na relaciji Kranj-Križ-Tržič vozi dneвно kakih 18 avtobusov in še železnica in smatrajo, da je z ukinitvijo avtobusne zveze skozi Podbrezje in Kovorj zapostavljen ta kraj v prometnem ozirju.

Ukinjena proga je baje bila nerentabilna. Delavci pa pravijo, da je bil avtobus ob prevozu delavcev vedno nabito poln. K. M.

\$\$\$ S SODIŠČA

Ker je vsa dejanja na sodišču oziroma že prej finančnemu inspektorju odkrito priznala in upoštevala, da je mati treh majhnih otrok, jo je sodišče v Radovljici obsodilo na tri mesece zapora in 4000 din denarne kazni. Podjetju bo pa morala tudi povrniti povzročeno škodo v znesku 119.535 din.

Način, s katerim si je prilastila denar, je bil zelo primitiven. Če bi jo organi delavskega upravljanja vsaj od časa do časa pri delu kontrolirali, do poverb sploh ne bi prišlo.

KAZNOVANI VROČEKRVNEZI

A. A. iz Kovorja in J. S. iz Podbrezja in F. V. iz Visoč so se zagovarjali pred sodiščem zaradi pretepa. Dne 23. julija lani je bila v gostilni Dolinšek v Brezjah pri Tržiču veselica. Na veselici je prišlo v večernih urah do pretepa, ki se je kaj žalostno končal za I. P. Med glavno obravnavo je bilo moč zaključiti, da so v pretepu sodelovali in omenjeni obdolženci, medtem ko je ostale obdolžence, ki so bili obtoženi tega dejanja, sodišče oprostilo krivde. A. A. je bil obsodil na 10 dni zapora, J. S. na 5 dni zapora in F. V. na 3 dni zapora; zadnjemu je sodišče kazen odložilo pogojno za dobo enega leta.

SREČKO JE PONAREDIL

J. O. se je hotel s ponarejeno srečko državne loterije dokopati do dobitka 30.000 dinarjev. Na neki novoletni srečki jugoslovanske loterije je namreč s pomočjo starih srečk številko prenašal tako, da je s številko 103393 hotel dvigniti 30.000 dinarjev. S to ponarejeno srečko je šel v poslovalnico "Ljudske pravice" Kranj in srečko predložil v izplačilo. Pri pregledu pa so ugotovili, da je srečka ponarejena. Obdolženi je na sodišču svojo krivdo priznal. Ker gre za starejšega bolehnega človeka, ga je sodišče obsodilo na 2 meseca zapora pogojno za dobo enega leta.

GRADITELJE STANOVANJSKIH HIŠ OPOZARJAMO NA NAKUP GRADBENEGA MATERIALA V VSAKI KOLIČINI: PRIPOROČAMO SE ZA NAKUP. — CENE UGODNE.

KRANJSKO GRADBENO PODJETJE, PRODAJA GRADBENEGA MATERIALA KRANJ

Kulturni dolg „Svobode“ Kranjska gora

Iz kulturno-prosvetne kronike Gornjesavske doline

filmi, ki jih gledamo

LJUBIMEC
LADY CHATTERLEY
je francoski film v črno-beli tehniki in sodi po svoji zasnovi in zvrsti psiholoških filmov.

Zgodba pripoveduje o konfliktu dveh svetov: na eni strani okostenela aristokracija, utegnjena v konvencionalno miselnost in egoistične interese, na drugi strani pa svet delovnih, skromnih in dobrih ljudi, kjer je še vedno dovolj prostora za plemenito čustvovanje. Sprožilni moment: sir Clifford Chatterley, bogati lastnik rudnikov, ki se je vrnil iz vojne kot invalid zahteva od svoje žene Konstanca, da se spusti v ljubezensko avanturo, od katere si obeta sina — naslednika ogromnega imetja. Konstanca po naključju spozna mladega logarja Melorsu, ki je v službi pri njenemu možu. To, na prvi pogled bežno srečanje, rodi veliko ljubezen. Konstanca pričakuje otroka, zapusti bogatega moža in odide k Melorsu.

O izvornosti motiva sicer ne moremo govoriti; podobnih zgodb o ljubezni med ljudmi, ki pripadajo nasprotnim družbenim razredoma in ki ju loči prepad družbene diferenciacije, ne manjka v literaturi. Sicer pa je zgodba dramaturško dokaj spretno grajena. Na račun dinamike zgodbe ne bo odveč pripomba, da so nekateri prizori, ki jih sicer odlikuje globokoumno razmišljanje o svetu in življenju, precej razvlečeni in ohlapni. Takih, dolgočasno učinkujočih prizorov je, žal, precej. Filmu v prid bi lahko šteli to, da nikjer ne zapada v solzavost in romantiziranje.

Režiser Marc Allegret, ki je bil hkrati tudi pisec scenarija, je imel pri izbiri igralcev dokaj srečno roko. V glavnih vlogah nastopajo: Daniele Darrieux, Leon Genn in Erno Crisa. — Film ne pomeni posebne stvaritve, pač pa je dosegel povprečne filmske ustvarjalnosti.

aa

V uvodu pričujočega sestavka naj poudarim, da je kulturno-prosvetna dejavnost v Kranjski gori kljub objektivnim in subjektivnim težavam dokaj živahna. Nosilec vsega kulturno-prosvetnega dela v tem okolju je DPD Svoboda „Slavko Cerne“. Uspehi, ki jih je doslej zabeležilo to izobraževalno društvo, pa še vedno niso dokaz, da ga ne tarejo tudi težave. Vendar o tem kasneje.

V tukajšnji Svobodi deluje 6 sekcij, in sicer: dramska, izobraževalna, pevska, instrumen-

talna sekcija in knjižnica. Ne kaže pa pozabljati posebne sekcije, v kateri je zbrana kranjskogorska mladina. Ta sekcija je med vsemi najbolj delavna, zato so tudi uspehi vredni vsega zavidanja. Letos so na primer uprizorili Kristine Brenkove pravilnično igro Najlepša roža. Uprizoritev je bila, kljub temu, da so v njej nastopali sami mladi igralci, po režijski in igrajski plati vredna vse pohvale. Dejo je zelo domiselno zrežiral Janez Svobljšek. Pa tudi prirejanje bogatih in pestrih proslav nosi v

pratežni meri tukajšnja mladina. Za tolikšno požrtvovalnost zasluži tudi vsa pohvala; ne bo napak, če bo prizadevnost mladincev služila za zgled tudi ostalim članom.

Zlaj pa bežno prelistajmo kroniko ostalih sekcij:

Dramska sekcija. Za to sekcijo, ki ima sicer zelo dobre delovne pogoje, je moramo žal zapisati, da je v stagnaciji. Če je temu tako, ne leži krivda v pomanjkanju vodilnega kadra, kar je sicer tako značilno za naša prosvetna društva. Vzrok mrtvila je nezanimanje članstva za odrsko delo. Ta ugotovitev pa utegne biti še posebej boleča, če pomislimo, da ima Svoboda lepo vrsto prav dobrih igralcev.

In še nekaj je, česar člani dramske in ostalih sekcij ne bi smeli pozabljati, da je namreč obisk dramskih in podobnih prireditev vedno zelo dober. Kulturni dolg, ki ga dolgujejo člani posameznih sekcij domači publiki, je le preobčuten, da bi se smeli predajati tolikšnemu nezanimanju za dramsko delo.

Pevski zbor dokaj dobro deluje pod taktirko izkušenega dirigenta, Alojza Plantana, ki vodi hkrati tudi instrumentalni ansambel. Glavna težava, ki tare pevski zbor, pa je pomanjkanje tenorjev, brez katerih je vsako smotno delo onemogočeno.

Pomembnejše uspehe, zlasti, kar se tiče marljivosti, zanje izobraževalna sekcija s kvalitetnimi pedagoškimi predavanji: Šola za starše. In obisk? Ta je vreden vse graje. Predavanj se udeležujejo predvsem žene.

Ena najuspešnejših sekcij je vzorno urejena in dobro obiskana knjižnica. Ima 3600 knjig, obiskovalcev pa preko 1000. Prizadevanje knjižničarja jo je uvrstilo med najboljše podeželske knjižnice v okraju.

Kulturno prosvetna dejavnost v bližnji okolici je mnogo šibkejša. Omembe vredno je le

kulturno umetniško društvo v Podkorenu. Zaradi pomanjkanja vodstvenega kadra pa to društvo le živetari. Glede članov pa ne bo odveč pripomba, da so delavni; se pravi — tukajšnje razmere predstavljajo diametralno nasprotje Svobode Kranjska gora. Naj mi ne štejejo v zlo malce pikro pripomba, da marljivi igralci študirajo komedijo „Matura“ že vso sezono, kdaj pa bodo „maturirali“, ne vé nihče.

In še ena iz kulturne kronike. — Aktiv LMS Podkoren in dijaki nižje gimnazije v Kranjski gori izdajajo svoje glasilo „Odmevi izpod gora“. Doslej sta izšli dve številki.

Ob zaključku še skromna misel: morda bi le kazalo razmisliti o kulturnem dolgu, ki ga imajo kranjskogorski Svobodasi do svoje zveste publike in ki bi ga le morali poravnati. S.

Zaključili so prakso v kranjskem okraju

Nova generacija je ugodno presenetila

V četrtek, 27. februarja, se je zbralo v Kranju na razgovor blizu 50 učiteljskih in učiteljskih ljubljanskega in tolminskega učiteljskega ter dijakinjak zaključnega letnika Srednje vzgojiteljske šole v Ljubljani, ki so bile v kranjskem okraju na tritedenski praksi v osnovnih šolah, oziroma na štirinajstredni praksi v tukajšnjih vrtcih. Posvet je organiziral Svet za šolstvo OLO Kranj.

Učiteljski kandidati so izvrševali prakso na najtežjih mestih, saj so bili razporejeni po šolah s kombiniranimi oddelki, to je po eno-dvo- in trirazrednicah, torej pretežno v oddaljenih in hribovitih krajih. Namen prakse je bil, da se bodoči učitelji spoznajo z najtežjim delom, to je s poukom v oddelkih, v katerih je združeno po več razredov.

Poznavali njihove prakse trdijo, da so letošnji abiturienti učiteljske in srednje vzgojiteljske šole pokazali tiste odlike, ki naj bi jih imel vsak pedagoški

delavec: samozavest, sproščenost, svobodnost, lep odnos do otrok, interes do dela in končno tudi kritičen odnos do problemov, s katerimi so se srečavali. Pokazali so lastnosti mlade generacije, ki raste v novih razmerah, v svobodni družbi in je zato sama notranje svobodna in samozavestna.

Posvet sam je vse te kvalitete še potrdil. Zrelo so se razgovarjali o problemih šolstva ter pravilno ugotavljali dobre in slabe strani današnje šole. Z zadovoljstvom so se razšli vsi: prosvetni organi, ki so spremljali njihovo delo, prav tako pa tudi arbiturienti, ki so med prakso doživljali iskreno pozornost starejših tovarišev in prebivalstva, kjer so službovali.

Zaključnega pösveta, ki ga je vodil načelnik tajništva za šolstvo OLO Janez Grum, so se udeležili tudi inšpektor Sveta za šolstvo LRS Drago Mehora, profesor učiteljske šole Tomšič in šolski inšpektorji kranjskega okraja.

B. D.

Zapisek z glasbenega nastopa kranjske mladine

Drugi javni nastop gojencev, ki ga je v sredo, 26. februarja, priredila državna Glasbena šola v Kranju v Prešernovem gledališču, kaže, da prizadevanja glasbenih pedagogov tega zavoda v tekočem šolskem letu niso bila zaman. Tokratni glasbeni nastop ni bil zanimiv le zategadelj, ker je na najzgovornejši način prikazal napredek in uspehe glasbene šole. S svojimi kvalitetami in nekaterimi novimi instrumentalnimi sestavi je bil nastop tudi dovolj pomemben, da ga smemo brez pretravanja uvrstiti na vidno mesto kranjske koncertne kronike — pa čeprav gre le za glasbeno šolanje naše mladine.

Nastopilo je 16 gojencev iz razredov za klavir, godala, trobila in pihala. — Ker so se to pot predstavili v pretežni meri učenci iz višjih letnikov, je bil koncert, kar se tiče izbire glasbene literature, bogat in zahteven, po kvaliteti izvajanja pa na dokajšnji višini. Nekateri gojenci so presenetili poslušalce s presenetljivo tehniko in z lepim smislom za pravilno interpretacijo posameznih skladb. Uspeh pa je še popolnejši, če poudarimo, da so bile nekatere skladbe dokaj zahtevne in so terjale od mladih izvajalcev kaj več kot tehnično obvladanje instrumentov. Nastop nekaterih gojencev je bil sicer pod vplivom večje ali manjše treme, ki pa ni bistveno vplivala na kvaliteto muziciranja. Kljub vsemu pa večer ni zabeležil večjih spodrsrlajev, za kar gre izvajalcem in prirediteljem vsa pohvala.

Razen violinistke Majde Fajonove, ki se je s svojimi nastopi že nekajkrat afirmirala tudi v radijskih oddajah, je tokrat prijetno presenetil tudi Mihec Pogacnik iz 4. razreda za violino. Vse kaže, da je dobila Fajonova močnega konkurenta med gojenci 4. razreda.

Vrh vsega večera pa je nedvomno predstavljala nastop dveh novih instrumentalnih sestavov, ki jih kranjsko koncertno občinstvo bržeš še ne pozna. To sta bila trio bratov Pipp in pa kvartet. Interpretacijo obeh instrumentalnih sestavov odlikuje predvsem čista intonacija in lepa ubranost.

Ob koncu ne bo odveč razvelseljiva ugotovitev, ki naj velja tudi za prvi javni nastop glasbene šole: obisk obeh koncertov

je bil v primerjavi z lanskim letom, več kot zadovoljiv. Koncertne publike je iz dneva v dan več.

S.

SE O REVJIJI PEVSKIH ZBOROV NA JESENICAH

Dne 9. februarja je bilo na Jesenicah tekmovanje pevskih zborov jeseniške komune. Nastopilo je 8 zborov. Ocenjevali so jih na dva načina. Ocenili so namreč interpretacijo pesmi (dve pesmi) na dan tekmovanja in pa organizacijo ter delovne pogoje pevskega zbora. Teden pred revijo je vsak zbor obiskala tričlanska strokovna komisija, ki je zboru določila višino organizacijskih točk. Tem točkam so končno prišteli še točke, ki jih je zbor dosegel na tekmovanju in zboru določili vrstni red. Ta razporeditev je bila objavljena tudi v „Glasu Gorenjske“. V petek, dne 21. februarja, pa je bil v „Glasu Gorenjske“ objavljen spremenjen vrstni red zborov. Člani zborov in javnost se vprašujejo, čemu to pot druga razvrstitev? — Ta vrstni red je bil namreč določen samo na podlagi tekmovalnih točk brez organizacijskih. Kako, da se niso vodje zborov pravočasno pritožili in uredili vrstiranje organizacijskih točk, če se niso s kriterijem ocenjevanja strinjali? Nemogoče je primerjati zbere z dolgoletno tradicijo in ustrezno pevsko kulturo, z zbori, ki so komaj napravili prve korake in se še borijo z začetnimi težavami? Menim, da take spremembe pri ocenjevanju tekmovanja ne bodo posebno vabljive, zlasti ne za mlade pevске zbere.

L. F.

A. Millerja Lov na čarovnice - drama dvajsetega stoletja

Pred gostovanjem gledališčnikov z Jesenic v Kranju

Arthur Miller, eden najvidnejših sodobnih ameriških dramatikov, je zaslovel zadnja leta po svetu z naprednimi deli „Vsi moji sinovi“, „Smrt trgovskega potnika“, z dramo „The Crucibles“ (Topilnik), ki jo je Evropa preimenovala v „Čarovnice iz Salema“, pa je požel senzacionalen sloves. Pri nas poznamo to dramo pod imenom „Lov na čarovnice“. — To zahtevno delo je vključilo v programski načrt tudi Mestno gledališče Jesenice. Po uspehi premieri na Jesenicah se bodo jeseniški gledališčniki predstavili s tem delom drevi (petek, 7. marca)

ob 20. uri gledališki publiki v Prešernovem gledališču v Kranju. Senzacionalnost te Millerjeve drame je v žgoči aktualnosti in pogumu, s katerim je Miller jasno izpovedal svojo naprednost in ostro obsodil sleherno nestrpnost in zatiranje svobodne in napredne miselnosti, še prav posebej v ameriškem svetu. Res je postavil dramo v zgodovinsko okolje komaj kolonizirane Amerike malo manj kot pred 350 leti, toda kljub temu in prav zategadelj je ideja drame in njena aktualnost tudi za razburkano sredino 20. stoletja dobila še večji pomen.

Za razumevanje te aktualnosti je nujno, da si priključimo v spomin dogodke po drugi svetovni vojni, ki so v tekmovanju za prestiž pripeljala glavna politična antagonista, ZDA in SZ, v nepomirljivo in še do danes nedokončano hladno vojno. V Ameriki so vodili zloglasni macCarthyzem, v vzhodnem svetu pa prav tako sloveče imfornbirejstvo. Dovolj bo, če ponovimo Millerja samega, kot je zapisal v predgovoru k dramo „The Crucibles“.

»V deželah komunistične ideologije velja sleherni odpor za uvoženo blago hudobnega kapitalističnega duha in v Ameriki je vsak človek, ki nima nazadnjaških nazorov, podvržen obtožbi, da je povezan z rdečim peklom... Politična policija se istoveti z normalno pravico in pozicija s satansko zlobnostjo. Kakor hitro je ta enačba izvedena, postane družba leglo zarot in protizarot... Se vedno je nemogoče, da bi si človek organiziral družbeno življenje brez zatiranja, in ravnotežje med redom in svobodo je treba šele najti.«

Za razumevanje same drame prislubno še temu odstavku: »Vendarle lov na čarovnice ni bil samo zatiranje. Bil je — in sicer v enaki meri — dolgo iskana priložnost za javno priznanje krivde in grehov pod pretvezo obtoževanja žrtev... Sosedje so si dolgo zadrževano sovraštvo zdaj lahko javno izpovedali in se maščevali kljub usmiljenim naukom svetega pisma. Pohlep po zemlji, ki se je prej izražal v pričkanju o mejah in pogodbah, se je zdaj povzpela v areno morale; lahko si razkričal sosedo za čarovnico, pa si se šutil popolnoma upravičeneega do dobre kupčije. Stari spori so se obračunavali v območju nebeskega boja med Luciferjem in Gospodom...«

Če pomislimo, da družba v takih obdobjih splošne hysterije kaj rada zdrkne iz svojih trdnih moralnih kolesnic v blato nečloveške amorarnosti — nam bo ravnanje salemskih pubertetnic razumljivo. Fanatična verska vzgoja, prirojeno nagnjenje primitivca k misticizmu in seksualno prebujanje se pri teh dekletih stopnjuje do patološke abnormalnosti. Le-to pa družba izkorišča za svoje namene, začeni pri egoističnih interesih posameznika, pa vse do kompleksnih interesov cerkve ali države kot oblasti.

Millerjeva drama je torej obracun s historijo macCarthyjevoga tipa — razrasla se je v monumentalno dramsko delo shakespearega framska. Je obracun srednjega veka v dvajsetem stoletju.

To pot na sporedu folklorni plesi

V nedeljo, 9. marca se bo kranjskemu občinstvu v Prešernovem gledališču predstavila folklorna skupina plesnih učiteljev LRS. Ansambel je naslednik Kajuhove folklorne skupine in bo posredoval publikli plesne in pesmi jugoslovanskih narodov.

Plesno skupino tvori dvanajst parov, celotó pa tvori poleg omenjenih plesalcev še instrumentalni sekstet. — Da se je umetniška rast ansambla povzpela na zavidljivo višino, je moč razbrati iz dosedanjih uspehov, ki so jih plesalci zabeležili v hudi konkurenci na mednarodnih tekmovanjih. Na lanskem tekmovanju v Angliji, je ansambel v konkurenci 29 držav dosegel 5. mesto, v Italiji pa je v tekmovanju plesnih ansamblov iz 25 držav zasedel 3. mesto. — Ansambel bo nastopil ob 16. in 20. uri.

aa

KOT SEDMO PREMIERO LETOŠNJE GLEDALIŠKE SEZONE JE MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE UPRIZORILO DRAMO AMERIŠKEGA DRAMATIKA ARTHURJA MILLERJA „LOV NA ČAROVNICE“

Zavod za napredek gospodinjstva se uveljavlja

O Zavodu za napredek gospodinjstva v Kranju je bilo v zadnjem letu precej govora; odkar pa je zavod v novih ustreznih prostorih bolj sproščeno za-dihal in se sistematično lotil svojega obširnega delovnega programa, se po-govori naših žena okrog tega še po-sebno radi sučejo. Ker pa so pojmi o delu tega organa za marsikoga nejasni ali pa nekatera tolmačenja površnih opazovalcev ne ustrezajo stvarni podobi zavoda, bomo skušali v skopih obri-sih obrazložiti njegove glavne naloge.

Osnovo vseh nalog tvori gospodinj-sko izobraževanje, v zvezi s tem pa smo že postavljeni pred vprašanje družbene prehrane v menzah, dijaških domovih, šolskih kuhinjah itd. Prouče-vanje tega problema pa narekuje v pr-vi vrsti razne dopolnilne tečaje za strokovni kader, ki je zaposlen v ome-njenih obratih družbene prehrane. — Vzporedno s tem pa zavod proučuje tudi možnosti družbene prehrane v okviru stanovanjske skupnosti.

Niž manj pomembno ni vprašanje družinskih gospodinjstev, ki spričo za-stalosti preveč obremenjujejo delovno

ženo, ki bi se sicer pri drugačnih de-lovnih pogojih lahko uspešno udejstvo-vala tudi v družbenem življenju. — Nagel porast proizvodnih sil v naši industriji je ustvaril pravečati prepad med sodobno industrijo in zaostalim gospodinjstvom, čigar delovne pogoje občuti najbolj gospodinja-delavka; ta vrzel pa se nedvomno odraža tudi v delovni sposobnosti in zdravstvenem ter duševnem počutju vseh družinskih članov. S podružabljanjem zaostalega gospodinjstva, pri katerem bodo mo-rali sodelovati tudi drugi družbeni in gospodarski činitelji, želi Zavod za na-predek gospodinjstva v Kranju doseči, da se bo končno tudi žena pojavila v družbenem upravljanju.

Zavod bo tudi še nadalje prirejal razne tečaje in seminarje za individu-alno gospodinjstvo izobraževanje delav-ske in kmečke mladine. V okviru za-voda deluje tudi gospodinjstva posve-tovalnica za delavske in kmečke žene. Delovni program zavoda pa predvideva tudi strokovno pomoč pri ustanav-ljanju in vodenju občinskih gospodinj-skih centrov v Cerkljah, Trzinu, Skofji Loki in na Jesenicah.

družinski pomenki

Mamica in očka se smejeta

Ob zadnjem snegu je bilo... Pred železniško postajo na Jesenicah se je nekaj minut po drugi uri popoldne kot običajno zbralo mnogo ljudi. Čakali so na avtobus, ki vozi ob tem času proti Plavžu. Marsikdo bi jo ob lepem vremenu mahnil peš, ker pa je bilo na cesti polno brozge, si je takšno pot vsakdo raje pri-hranil. V avtobusu je bila zaradi tega precejšnja gneča. S posebnim užitkom so se prerivali šolarji.

Zadnje sedeže v vozu je razposajeno zasedla gruča deklic. Najglasnejša je bila Metka, učenka 2. razreda osemletke, za katero seveda ni hotela zaostajati njena sošolka in prijateljica Mojca. Ko je prišel sprevodnik in zahteval denar za voznino, sta mu obedve hkrati od-govorili, da nimata denarja. Med tem sta brskali po žepih in se na vso moč hih-tali. Tudi potnikom je šlo na smeh. Vsi so se z zanimanjem ozirali, kako se bo to končalo. Sprevodnik je bil brez moči, zato je predzrnila deklicama zagrozil, da ju prihodnjič ne bo več sprejel na avtobus.

»O, to pa že ne,« se je oglasila Metka. »če bova imeli denar, se imava pravico tudi peljati!« Sprevodnik se potem ni več zmenil za-nju. Malo pred končno postajo se je

Mojca šele »spomnila«, kje ima denar in poklicala je sprevodnika. Toda, namesto petih dinarjev mu je nalašč ponudila dvodinarski kovancec, samo da jo je mo-ral posebej opozoriti, naj mu odšteje še tri dinarje. Ob izstopu sta ga obedve navihanki pozdravili z izzivalnim »Na svidenje jutri!«

Deklici sta imeli nekaj časa skupno pot z menoj, zato sem se jima pridružil. Vprašala sem ju, če sta si s sprevodni-kom večkrat takole v laseh, pa sta mi obedve bahavo pritrdili.

»Ali doma kaj poveš, kako nagajaš

sprevodniku?« sem poizvedovala pri Mojci.

»Seveda povem!« »In kaj pravita na to mamica in očka?« »Nič. Smejeta se, ker ga upam tako dražiti. Tudi v avtobusu se mi smejejo,« je dejala.

Ob teh besedah sem se zamislila. Doma se torej smejejo. Ugaja jim hčerkin ne-vzgojenost. Kdo ve, ali se bodo tudi po-tem smejali, ko bo deklica začela tiranizirati starše, saj je na najboljši poti k brezobzornosti v odnosu do drugih ljudi.

„MLADI SVET“ 1958

Revija za družinsko in družbeno vzgojo »Mladi svet« izhaja že osmo leto. Letos je uredništvo uvedlo nekaj pomembnih novosti. V 1. številki je na primer že objavljena pedagoška anali-za filma »V soboto zvečer«, ki jo je napisal Vilko Musek. S takšnimi raz-

člembami filmov po njihovih zvrsteh namerava uredništvo revije pomagati staršem in vzgojiteljem, da bodo filme lažje vrednotili in razpravljali o njih z mladino. Revija bo letos v rubriki »Stanovanjska skupnost« obravnavala gospodinjstvo-ekonomsko, organizacij-sko-tehnična in socialno-zdravstvena vprašanja v stanovanjskih skupnostih. Uredništvo bo nadalje razširilo tudi rubriko Odnosi med spoloma z men-talno-higienskimi, pravnimi in drugimi nasveti.

Iz vsebine 1. številke: Vladimir Cvetko — V razredu so tako različni otroci; Gustav Silih — Razgovor o roditeljskih sestankih na naših šolah; Janez Bitenc — Štiriletna Marjanca poje Mamo Juanito — Mnenje podeže-lanov o reviji Mladi svet — Televizija za otroke in mladino — Moda.

Praktični nasveti

Premajhen zamašek ovijemo nekaj-krat s svilenim papirjem, omočenim v beljaku.

Okvirje pri štedilniku dobro očisti-mo, ako še vroče namažemo z vazeli-nom in očistimo s krpo. Najbolje je, če si naredimo kepo iz raznih volnenih in bombažastih odpadkov ter jo ovi-jemo s staro nogavico.

RECEPTI

KOSILO

Svinina s krompirjem
Makov kolač

Svinina s krompirjem: 1 kg svinine, 5 dkg masti, 1 čebula, paprika, kis, sol, kumna, 5 dkg moke, žlico paradižnika, 1 kg krompirja.

Čebulo zrežemo na lističe in jo zarumenimo na masti, dodamo papriko, malo kisa in na kose zrezano svinino. Vse skupaj osolimo, dodamo kumino, zalijemo z juho ali vodo in dušimo 1 uro. Dušeno meso potresemo z moko, zalijemo z vodo, dodamo na kocke zrezan krompir, paradižnik in vse skupaj dobro prekuhamo.

Makov kolač: 45 dkg moke, 1 dkg masla, 4 rumenjake, 12 dkg sladkorja, 3 dkg kvasa, 1/8 litra mleka, limonino lupinico, vanili, 1 jajce in rum.

V skledo presejemo moko, dodaj vzhajaj kvas, mleko, sladkor, rumenjake, limo-nino lupinico, sol in končno še maslo. Testo stepaj, da postane gladko, nato naj počiva na toplem, da naraste. Vzhajano razvaljaj, namaži z makovim nadevom, zvij skupaj, nato naj še 20 minut vzhaja. Peci v srednje vroči pečici ca 1/2-3/4 ure.

VEČERJA

Rižev narastek
Kompot

Rižev narastek: žlico masla, skodelico riža, sol, 3 skodelice mleka, 5 dkg masla, 5 dkg sladkorja, 2 rumenjake, 5 dkg rozin, limonino lupinico, pomarančno lupinico, žlico ruma, 5 dkg čokolade, sneg 2 beljakov.

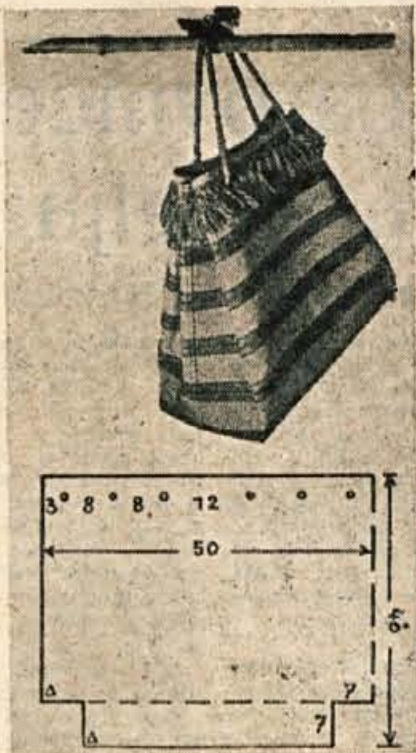
Na maslu prepraži riž, dodaj mleko, osoli in skuhaj. Posebej mešaj maslo, rumenjake, sladkor, dodaj ohlajen riž, grobo sesekljano čokolado in vse ostale dodatke, nazadnje primešaj še rahlo sneg 2 beljakov. Maso peci 20-25 minut v srednje vroči pečici.

TRPEŽNA TORBA ZA NA TRG

Nakupovanje je za gospodinjne malo-readni dnevni opravke, zato potrebuje vsaka tudi primerno torbo. Mreže

le, ki naj bo širok 40 cm. Za rese po-liščimo ostanke volne v skladni barvi z blagom, za ročaj pa kupimo nekoliko debelejšo vrvico kot jo uporabljamo za zavese.

Po kroju na skici vrežemo dva dela. Blago obšijemo ob straneh in spodaj. Na vsaki strani dna naredimo všitek po znakih na kroju. Zgoraj torbo za-robimo tako široko, da pridejo luknjice za vrvico v dvojni del blaga. Luknjice, ki so tudi zaznamovane na kroju, obzankamo ali pa poprosimo čevljarja oziroma tapetnika, da nam vtisne v blago kovinske obročke. S strojem pri-šijemo še rese, ki pa jih po želji ne-koliko povozlamo. Skozi luknjice na-peljemo vrvico, eno pa ojačimo z lepenko, prevlečeno s polivinilom.

Trpežna torba za na trg

in cekarji niso vedno najbolj praktični. Najcenejšo in najbolj trpežno torbo boste imeli, če jo napravite same. — Kroj, ki ga povzemamo za takšno tor-bico po »Sodobnem gospodinjstvu«, je zelo preprost, zato se šivanja lahko loti sleherni od vas.

Potrebujemo le en meter močnega, lepo progastega gradla za ležalne sto-

MODA

Bratec in sestrica v novi pižami ozir. spalni srajčki

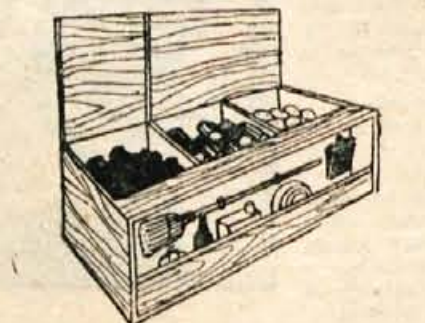
Predpasnike iz dostej običajnih vzor-častih tkanin so v zadnjem času začeli izpodrivati enobarvni predpasniki, kom-binirani s črtastim ali karirastim blagom. — Dva takšna modela si lahko ogledate na sliki. Krojena sta zvončasto

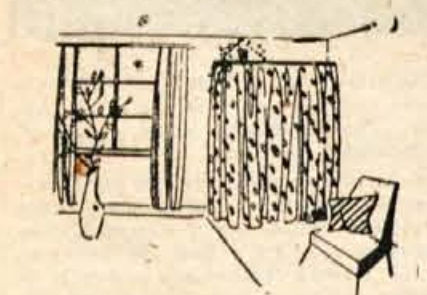
Pepita pomladanski plašč za 6-letno deklico. Ovrtnik je žametast

Kmalu nam pod plaščem ne bo več treba nositi pletene jopice in namesto nje bomo oblekle čez bluzo raje telov-nik. Zanj lahko uporabimo ostanek poljubnega debelejšega blaga ali pa ga ukrojimo iz iste tkanine kot krilo. Kombinacija na sliki učinkuje prav prikupno

Praktičen zaboj za kuhinjo — v njem je shramba za prvo silo — zaprti in preprosto tapetiran pa je pripravna klopica, posebno za otroke

Skromen pa prijazen kotiček v sobi. Ob oknu omara s pregrinjalom, ob njej pa udoben divan ali tapetiran naslanjač

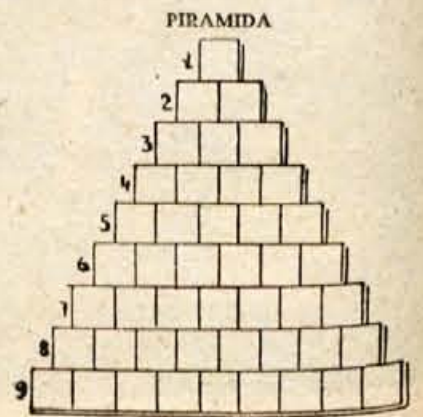
Za krajše zimske večere Številčnica

- 5 9 0 6 1 11
- 10 9 13 9 5 1 11
- 5 1 11 10 1 13 4
- 10 11 9 13 9 5 9 6
- 5 9 6 9 7 1 16
- 12 5 6 9 10 5 1
- 5 6 4 8 1 11
- 9 11 1 13 4 13 9 15 3 2
- 12 13 11 14 10 3 8 1

Besede imajo naslednji pomen: 1. obrt-nik, 2. priimek slovenskega filmskega igralca, 3. evropsko pogorje, 4. uradni zapisnik, 5. mazilo za kolesa, 6. izraz v orodni telovadbi, 7. žensko ime, 8. priimek našega smučarskega reprezentanta, 9. vrh v Julijskih alpah, 10. zdravju škod-ljiva.

REŠITEV KRIZANKE ST. 3
Vodoravno: 1. Polet, 4. vas, 7. Eden, 8. pivo, 9. sit, 10. kos, 11. es, 12. tarok, 14. kes, 16. kot, 18. jokam, 21. kam, 22. nič, 23. epos, 25. poni, 26. pol, 27. varam.
Navpično: 1. pesek, 2. Odisej, 3. let, 4. visok, 5. av, 6. sol, 8. por, 10. karam, 13. kovina, 15. sokol, 17. točim, 19. kds, 20. lep, 22. nor, 24. Po, 25. pa.

REŠITEV MAGIČNEGA LIKA
Vodoravno in navpično: 1. terek, 2. opera, 3. revir, 4. Erika, 5. karam.

1. ime črke, 2. igralna karta, 3. del oblačila, 4. zanka, 5. travno področje zimskega pasu v polsušnem podnebju, 6. pecivo, 7. hitra, urna, 8. preklicana, 9. nenehen.

IZ VASI V MESTA

ZAKAJ NI...?

»Poznam družino s štirimi otroki. Vsi so v eni sobi. Stanovanja ni in ni.«

Zbor volivcev je postal živahen. Morda zato, ker so začeli navajati konkretne, znane primere. Toda ni se ustavilo le pri stanovanjih. Govornik je moral pojasnjevati, zakaj so ceste slabe, zakaj še ni urejena zdravstvena ambulanta in zakaj so v šoli tri izmene. Prav tako so govorili o pomanjkljivosti pri elektriki, ki je kar na lepem zmanjka, o vodi, ki je nimajo vse hiše, o greznicah, iz katerih zaudarja v poletnih dnevih. In še ni bilo konca. Trgovine ni nobene tu v bližini, delavci so negodovali, ker ni prave menze, drugi so omenjali slabo urejena gostišča...

PRAZNE HIŠE IN LJUDJE BREZ STREHE

Tako je n. pr. bilo v Kranju. Prav o podobnih problemih so govorili ljudje na Jesenicah, v Trličju, v Loki, v vseh večjih središčih. Toda povsod ni takih težav. Hkrati ko se v mestih ljudje stiskajo v podstrešjih in kletih, so v osamljenih kmečkih naseljih celo prazne hiše. Prav tako, kot se stiene srce ob primeru 4-članske družine, ki živitarji v eni sami sobi v Kranju, je bila ganljiva tudi pritožba starega možaka visoko nad Bohinjem. Nihče od sinov in hčera ni hotel dedovati njegove hišice in malih njivic na strmih pobočju. Vsi so si našli lepše in boljše življenje v dolini; v tovarnah in drugod. Ko mu je umrla žena, je ostal čisto sam kot zadnja korenina nekdanjega življenja.

LE VSAK PETI JE SE KMET

Tako kot možaku nad Bohinjem se je zgodilo marsikje. Ljudje, zlasti mladina, čedalje bolj odhajajo v dolino. Na vasi je dolgčas, pravijo, a v mestu, v delavskih središčih nastaja gneča. Podatki Okrajnega zavoda za statistiko kažejo, da je bilo pred 90 leti v jeseniški občini samo 7.400 prebivalcev. Zdaj jih je trikrat več — 24.000. Prebivalstvo v kranjski občini se je podvojilo, in sicer od 20.600 na 40.000. V samem mestu Kranju se poveča število prebivalcev vsako leto za 500. Podobni porast pomenijo stari ljudje tudi v Trličju, Skofji Loki in drugih delavskih središčih. Toda v kmetijskih področjih, kjer ni razvita industrija, obrt ali druge izvenkmečke dejavnosti, tam se ljudje izseljujejo. Čeprav se je skupno število prebivalstva na Gorenjskem znatno povečalo, po preteklih 90 letih, imajo v gorenjski občini danes 1300 prebivalcev manj, v Cerkljah 300 manj itd. Po lanskih podatkih je v okraju Kranj le še 21 odstotkov kmetijskega prebivalstva (vsak peti prebivalec!).

VSAK TRETJI ZAPOSLEN

Vzporedno z nizanjem odstotka kmečkega prebivalstva je rastle število delavcev. To zlasti v zadnjem, povojnem desetletju. Nprestano so rastle tovarne in zaposlovali nove delavce. Dvignila se je »Planika« v Kranju, ki bo po letošnjem planu izdelala že milijon parov obutve, dvignil se je »Elan« v Begunjah, ki je znan na inozemskem tržišču, pojavila se je nova kemična tovarna v Podnatu, novi obrati lesne industrije okoli Bleda in Bohinja, nove hidrocentrale ob Savi itd. Z novimi oddelki se je razširila Zelezarna na Jesenicah, ki zaposluje kar 7.000 delavcev, »Iskra«, kjer imo polne roke dela 2.600 delavcev, »Niko« v Zeleznicah in številna druga podjetja v Trličju, Skofji Loki in drugod.

Samo v občini Kranj je danes zaposlenih blizu 15.000 delavcev. Samo dve podjetji tekmujejo stroke: »Tiskanina« in »Inteks« zaposlujeta 3.600 delavcev, v glavnem žena. Prav tako se je razširila tovarna »Sava«, ki ima 1.000 delavcev, tovarna IBI in druge. Tako se je v zadnjem desetletju število zaposlenih

delavcev v okraju povečalo že na 41.000. Samo v zadnjih dveh letih je število zaposlenih naraslo za novih 4.600 delavcev, ki so zaposleni v industriji, obrtništvu, v gradbeništvu, prometu, trgovini in drugod. To kaže, da je pri celotnem številu prebivalstva v okraju (132.000) skoraj tretji zaposlen oziroma v delovnem odnosu. To pa je zelo veliko, če odštejemo kmečko prebivalstvo, otroke, stare in tudi žene, ki jim gospodinjstvo otežkoca zaposlenost v proizvodnji.

BAROMETER MILJARD

Toliki prehod ljudi iz vasi v mesta oziroma iz kmetijstva v industrijo in proizvodnjo, je imel svoj odmev v stalnem porastu narodnega dohodka. To ne zaradi tega, ker prej v kmetijstvu morda niso toliko delali. Ne! Toda v industriji jim je skupnost zaopala potrebna sredstva za delo, dala možnost večjega učinka dela. Zato je vrednost skupnega družbenega proizvoda trajno rastle in že predlanskim prekoračila 43 milijard dinarjev. Povprečni dohodkov pa stalno raste in ima še velike vire v boljši organizaciji dela, strokovnem usposabljanju delavcev, v mehanizaciji proizvodnje in na razne druge načine.

KDAJ DOBIM STANOVANJE?

Pri vsem tem pa delavci, ki so se preselili v središča in mesta, občutijo pomanjkanje komunalnih naprav. Za mnoge, mnoge pa je prvenstveno in najbolj žgoče vprašanje, kdaj dobe stanovanje. Toda v delavskih središčih, kjer se je število prebivalstva zelo povečalo, ni samo vprašanje stanovanj. Stiska in gneča je povsod: v trgovinah, menzah, avtobusih, v gostiščih, v ambulanti. Komunalne naprave iz preteklega časa danes ne zadoščajo tolikim prebivalcem. Hkrati ljudje spreminjajo svoje na-

vade in običaje po merilu sodobnega kulturnega življenja. Ne zadošča več le delo, plača in stanovanje kot pred 100 leti. Ljudje upravičeno zahtevajo večkrat zdravnik, zahtevajo razvedrila v kino dvoranah in gledališčih. Zahtevajo športna igrišča, kopališča, hotele...

Tem problemom posvečajo ljudski odbori in tudi gospodarske organizacije zlasti v zadnjih letih čimvečjo skrb. Samo v zadnjih dveh letih je bilo porabljeno v okraju kar 2 milijardi in 724 milijonov dinarjev za stanovanjsko in komunalno ureditev. Samo v občini Kranj je bilo zgrajenih 152 stanovanj in garsonjer ter 48 hišic, ki so jih postavili privatniki. Letos in v prihodnje, ko se narodni dohodek poveča, ko bodo v te namene usmerjali še več sredstev, bodo te probleme še hitreje reševali. Tako bo v občini Kranj letos predvidoma dograjenih 440 stanovanj (od tega 190 v družbenem sektorju).

DENAR NI VSE

Vsa stiska in gneča oziroma nezadostna komunalna ureditev v delavskih središčih je normalna posledica hitrega napredka, industrializacije, posledica preseljevanja v mesto, posledica večjih zahtev kulturnega, sodobnega življenja. Toda veliki, zavidni uspehi skupno z vsemi nastalimi težavami so le naša skupna korist, naš skupni uspeh in naš skupni ponos.

Za odstranitev komunalnih problemov pa danes ne zadostuje samo denar: milijoni in milijarde. Za gradnjo tolikih stanovanj, šol, cest, domov in drugega primanjkuje opeke, zidarjev — vsega. Zato bodo potrebna leta, da se odstranijo vse težave, ki so posledica zgodovinskega zaleta industrializacije in socialistične graditve — temelji lepše bodočnosti.

K. Makuc

Če se turistične sobe spreminjajo v stanovanja...

Učiteljica v Kranjski gori naj bi plačevala 15.000 din najemnine

S formiranjem polne osemletke v Kranjski gori je nastal zelo pereč problem, kje najti stanovanja za prihajajoče prosvetne delavce. Nazadnje je ob skupnih naporih le uspelo najti stanovanje za učiteljico, ki se je vozila vsak dan iz Radovljice v Kranjsko goro in nazaj. Našli so ga v vili Planika, ki je depandansa gostinskega podjetja »Razor-Slavec«. To je bilo v juniju leta 1957. Konec februarja 1958 pa je to gostinsko podjetje poslalo ObLO Jesenice, stanovalki in ravnateljstvu osemletke v Kranjski gori naslednji dopis:

Vprašanje prostorov je v Kranjski gori zelo pereče. Vendar pa so nekateri prostori, ki so neizkoriščeni. Tudi strelska družina, telesno-vzgojno društvo in ostale organizacije si belijo glave, kje dobiti prostor za svoje delo, pa ga ne morejo dobiti. Posploje, ki ga vidite na sliki, so nekdanji uporabljali mizarске delavnice, ki jih pa ni več. Na koga zdaj čakajo ti velikanski prostori?

»Na sestanku delavskega sveta gostinskega podjetja »Razor-Slavec«, Kranjska gora, dne 25. 2. 1958 je bilo sklenjeno naslednje:

V letu 1957 v juniju je bila začasno oddana dvoposteljna soba v depandansi v Planiki tov. učiteljici v Kranjski gori. Dogovorjeno je bilo, da delno plača najemnino sama, delno pa ObLO Jesenice. Delavski svet sprejme sklep, da se zaračuna najemnina za vsak mesec po din 3000.—, od 1. 1. 1958 pa se zaračunava soba po dnevnih cenah 500 din. O tem se obvesti tov. M. J., upravo šole v Kranjski gori in ObLO Jesenice.

Za eno sobo je treba torej plačati za sedem mesecev preteklega leta 21.000 din, v letu 1958 pa vsak mesec 15.000 din, torej 4.000 din več, kakor znaša učiteljica mesečna plača.

Pripombe uredništva: Ta dopis smo prebrali že na petkovem novinarskem večeru v Kranjski gori. Povedali smo tudi to, da v štirih sobah depandanse Planika stanuje tudi računovodja, ki bi potemtakem moral za stanovanje plačati letno 730.000 din najemnine, upravnik podjetja pa ima tudi 3 sobe, v katerih je celo inventar lasti podjetja.

Vendar pa pri vsem tem ne gre za enostransko oziroma nedoslednost omenjenega gostinskega podjetja, ki je učiteljici M. J. zaračunalo sobo po dnevnih cenah, medtem ko njegova vodilna uslužbenca lahko zasedata tujske sobe. Problem je širši. Primer, ki ga opisuje dopis, je posledica dosedanje nepravilne prakse, da so ponekod spreminjali tujske sobe v privatna stanovanja. Na ta način nastajamo gospodarsko škodo, ker zmanjšujemo turistične kapacitete. Le-te pa skušamo po drugi strani povečevati s tem, da tudi privatnike vzpodbujamo k oddajanju tujskih sob. S tem, ko smo skušali omiljevati stanovanjsko stisko s spreminjanjem tujskih sob v stanovanja, smo težave samo prelagali z desne rame na levo, problema pa nismo rešili, marveč smo ga samo prekladali sem in tja ter ga celo povečevali. Omenjeni primeri opozarjajo na to, kako nujno potrebno bo tudi v Kranjski gori zidati stanovanja, tako za učiteljstvo kakor tudi za druge. Primere, ki so posledica dosedanje prakse, pa je treba urediti z obnovo om za stvarnost in odnosom do prizadetih ljudi, ob sodelovanju z občinskimi ljudskimi odbori oziroma z njegovimi organi.

KAMEN spotike

»DEPANDANSA POSTAJNEGA STRANIŠČA

Na prvem koraku ko potnik izstopi iz vlaka na železniški postaji v Kranjski gori, ima priloiko, da si ogleda vrsto najrazličnejših živali. Da, prava ekonomija je tam, ven-

dar z živalskim vrtnom v nobeni zvezi, saj bi živalice sicer ne imele svoje »depandanse« v delu postajnega stranišča. Kokoši, race in prašiči bi vsekakor morali imeti svoje prostore na primernejšem mestu.

VRATA SO VES DAN ZAPRTA

Zakaj ima kavarna v Kranjski gori izhod tudi na cesto, ko pa so vrata ves dan zaprta, se sprašujejo vsi obiskovalci središča

Gornjesavske doline in seveda tudi domačini. Vrata se odpro menda le v večernih urah, vse do takrat pa gost lahko pride v sicer kulturni lokal po dokaj nekulturni poti: mimo stranišča.

FaBo

OVIRA NA KRANJSKI POSTAJI

V torek, 25. februarja, smo potniki, ki smo prišli z vlakom L 923 v Kranj, morali čakati nad pet minut, ker se je na skladiščnem tiru kranjske železniške postaje, ravno čez prelaz premikal tovorni vlak.

Vprašujemo se, ali res ni mož premikati vlaka takrat, ko ni nobenega potniškega vlaka, kajti to se ni zgodilo prvič.

Z. P.

gorenjske bodice

»Veni, vidi, scripsi!« sem dejal pretekli petek Revšetovemu Lipetu, ko sva se našla v Kranjski gori na novinarskem večeru. (Julij Cezar naj mi ne zameri, ker sem njegov slovit rek »Veni, vidi, vici.« malce spakredal in »vici« zamenjal s »scripsi!« Po naše povedano: prišel, videl, zapisal!) — Primoj-dunaj, pot v Kranjsko goro se mi je pa res splačala. No, pa začnimo naštevati kranjskogorske znamenitosti:

△ Za uvod bom naštel vse »lepe« -plati kranjskogorskega prizadevanja, ki utegne pozitivno vplivati na razvoj turizma v gornjesavski dolini.

Prebivalci spodnjega konca Kranjske gore bodo začeli prodajati radijske sprejemnike, ker jih zaradi prešibkega toka, posebno v večernih urah, sploh ne morejo poslušati. Električni tok na zgornjem koncu vasi, ki leži bliže transformatorja, še neka-ko ustreza potrebam.

△ Vsega občudovanja vredna je tudi dvorana »Svoboda« v Kranjski gori. Predvsem jo odlikujeta zelo »prostorna« oder, ki je opremljen z najsodobnejšimi gledališkimi rekviziti in pa izredno veliko število sedežev. Teh je namreč okrog 180. — Z Lipetom sva se tokrat ukvarjala s problemom, kako »čudovito« bo služila dvorana svojemu namenu takrat, se pravi, na višku turistične sezone, ko biva hkrati v Kranjski gori od 600 do 700 gostov. Le kako bodo strpali vse goste hkrati v dvorano? Pa

je Lipa pravo iztuhtal. »Nič se ne trapi s tem vprašanjem, če so Kranjskogorčani zavoljo tega čisto mirni! Bodo pa vsako prireditve tolikokrat odbrenkali, da bodo prišli vsi gostje in domačini na vrsto.«

△ Tudi za promet in parkiranje motornih vozil pred Razorjem je dobro poskrbljeno. Na tem parkirnem prostoru dobiš najrazličnejšo navlakco, predvsem pa velike kupe nečesa, verjetno šodra, peska in podobnega, samo prostora za parkiranje avtomobilov ni.

△ Ljubitelji turške kave, ki brez tega poživila ne morejo živeti, opozarjam, naj si turško kavo prineso v Kranjsko goro s seboj. Če računajo na dobro turško kavo v hotelu »Razor«, se salamensko motijo. Mene so že prepetnajstili s tistim kofetkom. Za tisto »knajpanje« sem odrinil štiri kovače, hkrati sem pa razmišljal, kje neki raste kava, ki je tako podobna »knajpu«.

△ Kranjskogorec pa res niso od muh. Če bi bili pri vseh stvareh tako ekspeditivni, kakor so pri pripravah na občne zборе, tedaj bi zapihali v Kranjski gori docela drugi vetrovi. — Občni zbor »Svobode« Kranjska gora so kar hitro odbrenkali. Čemu neki zavlačevanje in brezplodno posedanje. Stvar je treba pomenostaviti. Občni zbor sploh ni zabeležil gospodarjevega poročila,

hkrati pa je bila brez poročila nadzornega odbora izglasovana razrešnica staremu odboru.

△ Tudi tukajšnje Planjsko društvo ni hotelo zaostajati za »Svobodo«. Občni zbor je namreč minil brez tajnikovega in gospodarjevega poročila. Da bi občni zbor čimbolj poenostavil, se predsednik nadzornega odbora obnega zbora sploh ni udeležil.

△ Zdaj pa še nekaj ganljivih skrbi za kranjskogorske prosvetne delavce. — Dva poučujeta ob zelo skromni hrani, in sicer ob žemljah in salami, druga dva učitelja pa se hranita pri kolegu, ki pa menze zaradi očitkov, češ da šušmari, ne upa ustanoviti. Saj bi se ubožčki abonirali v »Razorju«, ko ne bi bilo kosilo po 280 dinarjev! Od 7. ure zjutraj do 21. ure ob salami in žemljah — preklicano klavarno življenje!

△ Apel na poštenost vaščanov! — »Svoboda« išče tistega, ki je »pomotoma« vzel 60 m žice za napeljavno javnega ozvočenja. — Meter žice velja 75 dinarjev; obogatel je torej za 3900 dinarjev. Hudobni jeziki trdijo, da so ga videli pri delu, vendar zaradi ljubega miru v vasi imena nočejo povedati. — Se bolj zanimivo bi bilo vedeti, kdo si je »izposodil« zvočnik izpred postaje!

Vas pozdravlja Vaš

BODICAR!

Sredi marca nagradno žrebanje

Zreb bo izbral srečne dobitnike izmed tistih, ki bodo do dneva žrebanja vplačali vsaj polletno naročnino (300 din) na »Glas Gorenjske«. Datum in kraj žrebanja bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil.

MIMI MALENŠEK KONIC **VIGENCI** ROMAN 114

»Ne morem gledati, kako se maže,« je rekel.

Dominik je šel s povešeno glavo za sanmi. Vsakokrat, ko je kanila kri na sneg in se tam razširila v širok madež, ga je spreletelo.

Z nočjo so prišli domov. Dominik in Miklavž sta vzdignila ponesrečenca in ga odnesla v zgornjo hišo, kjer so mu v vsej naglici pripravili posteljo. Povsod, po veži, po stopnicah, v zgornji hiši so se poznali sledovi krvi in Dominik zaradi te krvi ni videl niti smrtneoblede Ane, ki je brezumno tekala s prižgano svečo v svetlem, steklenem svečniku in kričala, da je ves dan slutila nesrečo, tako tesno ji je bilo pri srcu. Osvestil se je šele, ko je Ana glasno zavpila:

»Po zdravnika! Tak zgani se kdo!«

Tedaj je hitro šel iz zgornje hiše in zapregel sani. Ni se preoblekel, niti krvavih rok si ni umil, pognal je, da je voz na ovinku kar zaneslo. Podil je vse do Lipnice in groza je šla z njim. Šele ko so blisnile pred njim mestne luči in je voz ropotal čez most na Lancovem, je groza popustila in Dominik si je trezno dejal, da mora biti miren. Konj je kopal v klanec in ura na gotski cerkvi je udarila devet.

»Morebiti še živi in morebiti ga bo zdravnik celo rešil,« je pomislil in popustil vajeti, da je konj stopal počasneje. Pred zdravnikovo hišo je počasi zlezal z voza, si prižgal cigareto in začel privezovati konja. Dolgo in skrbno ga je ogrinjal s kosmato odejo in ko je že stopil do zvonca, se mu ni mudilo, da bi potegnil. Naposled je le pozvonil in ko so mu odprli, je povedal zdravniku, da imajo ponesrečenca in naj se odpelje kar z njim.

Vozila sta se skozi temno noč. Prebujajoča se zemlja je dehtela, povsod je kipel življenje, v drevju so se pretakali sveži sokovi, previdno se je odpiralo brstje. Po hišah so gorele luči in v Lipnici sta naletela na gručo fantov, ki so prepevali po vasi.

»Vaška romantika,« je rekel zdravnik in zdramil Dominika iz zamišljenosti. »Ali je bruhal kri?«

»Da.«

»Teško bo kaj z njim,« je naravnost dejal doktor. »Vem, kako je v takih primerih. Najbrž ima rebra strta. Ali hrope?«

»Zelo.«

»Pljuča so tudi stisnjena, seveda. Najbrž se zastonj vozim v Kropo. Nazaj me boš tudi zapeljal, ne pozabi! — Ali se zaveda?«

»Ne.«

»Saj sem si mislil. Nič ne bo, zastonj bova naredila pot.«

Potem sta spet molčala. Zdravnik se je naslonil na sedež zapravljavca, si zavihnil ovratnik in zadremal. Čez nekaj časa je vprašal:

»Ali je to tisti mladi fant, ki je prišel pome, ko je sestra ležala v otročniški postelji?«

»Tisti je. Moj svak.«

»Škoda fanta,« je rekel zdravnik, »ampak vnaprej vem, da ne bo nič.«

Dominik je švignil v bičem po konju, zavila sta v trg.

Aleš je še dihal, zavedel se pa ves čas ni. Doktor Oves ga je pregledal in vprašal: »Ali ste že poskrbeli za njegovo dušo?«

Ana je jokaje pritrčila. Dominik je šele zdaj opazil, da je miza belo pogrnjena in da na njej stoji bogec pod steklenim zvoncem. Torej so ga že dejali v poslednje olje...

»Potemtakem ni upanja?« je vprašal.

»Človeška moč ga ne more več rešiti,« je rekel doktor Oves in sedel k postelji. Iz svoje torbe je izvlekel stekleničico in mu jo držal pod nos. Soba se je napolnila z jedkim vonjem. Aleš je nekajkrat nemirno zahropel, toda zavedel se ni. Doktor je spravil stekleničico nazaj.

»Dobro je, da se ne zaveda. Tako vsaj bolečin ne čuti,« je rekel naposled.

Opolnoči je žila nehala utripati. Doktor Oves je zahteval zrcalo, podržal ga je Alešu pred usti in ko ga je odmaknil, je rekel:

„Jaz sem na vrsti!“

Takšnih vzklikov je slišati pri podnožju nove žičnice v Kranjski gori istočasno najmanj dvajset. Vsi bi radi prišli čimvečkrat na vrsto in se pripeljali do takoimenovanega »Se« in se seveda tudi čimvečkrat spustili po zasneženi strmini. Toda takšno prerivanje za vrsto je le sedaj, ker je na prvem delu žičnice, ki je dolga 1200 m, pritrjenih šele 46 sedežev. Ne bo pa več treba dolgo čakati in na tem delu proge bo vseh 120 sedežev; tedaj pa bodo neučakanci lahko kaj hitro prišli na vrsto. Še 90 sedežev pa bo športnike in turiste že poleti prevažalo še 1000 metrov dlje od »Se«.

Od vznožja do »Se« traja vožnja 13,5 minut in to s hitrostjo 1,5 m v sekundi. Torej v eni uri, ko bodo na tem delu proge vsi sedeži, bo žičnica prepeljala do »Se« 250 ljudi. Po predračunih pa predvidevajo, da bo v enem letu z žičnico prišlo do »Se« okoli 100.000 turistov in športnikov in seveda tudi do vrha, ko bo dograjen drugi del žičnice. FaBo

POZABLJENI IZUMI

Ladja na gumijevih kolesih

Klavir z mačkami - Parno letalo

Imena mnogih izumiteljev, ki so vse svoje življenje posvetili iskanju za posebnimi izumi in ki so za svojega življenja dosegli slavo in priznanje za svoje delo, so danes pozabljeni. Vendar pa je vrsta takšnih mož, katerih izumi so skoraj neverjetni in katerim se še danes lahko čudimo. Največ izumiteljev, ki so s takšno obsodbo ustvarjali nov svet je bilo v XIX. stoletju.

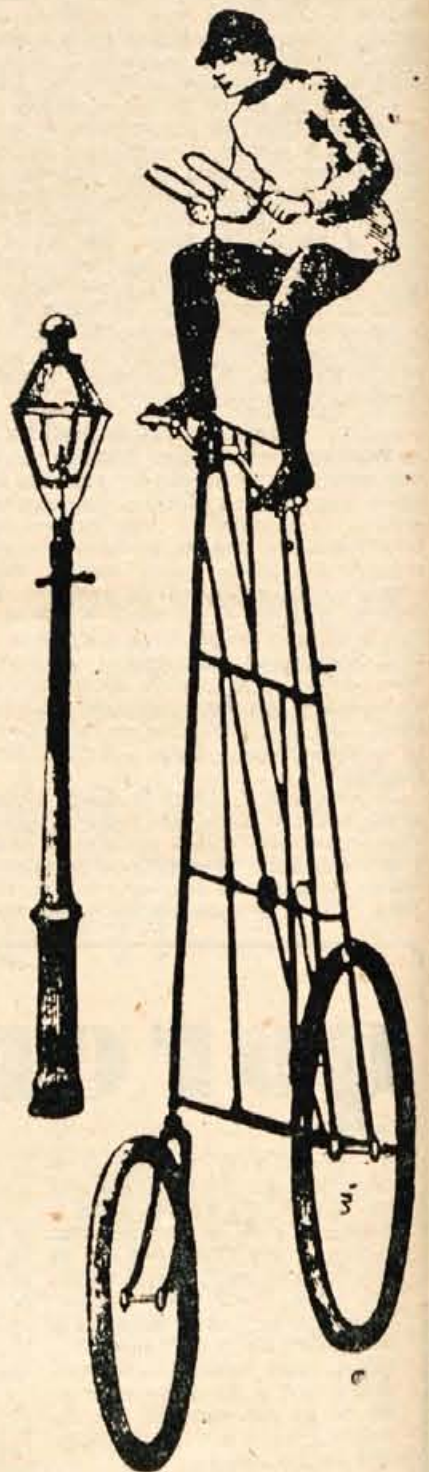

Manj kot v šestih urah je Terry na tem triciklu prešel La Manche

Bila je vrsta fantastičnih, čisto pa tudi smešnih izumov. Pol d'ivoa je junaka svojega naključja »Zan Fanfara« oblačil v posebni kovinski »kombinezon«, ki naj bi mu omogočil udobno spanje med vožnjo tako, da je visel v prostoru magnetnega polja dveh močnih magnetov. »Žorž Polok« si je zamišljal gradnjo posebnih letal, ki naj bi letela kot zmaji, ki si jih naredijo otroci. Klavir v katerem naj bi bile namesto strun mačke, ki naj bi mijavkale ko jih bo udarilo kladivce s pomočjo posebnega mehanizma v njihove repke, je bil izum »Per Kiršera«.

Bila pa je tudi vrsta takšnih novatorjev, za katere je prava nesreča, ker se niso rodili vsaj deset let kasneje. Tako je M. Ragles iz Friedrichsburga večkrat patentiral svoj izum umetnega dežja, vendar se za to 1889. leta ni nihče zanimal.

Skoraj vsak sodoben izum ima svojega predhodnika ali pa jih je vsaj fantazija naših prednikov predvidevala. Ze stari Rable je sanjal o zmrzovanju besed, Jovani Batista Porta je skušal obraniti besede ljudi v svinčenih cevih, Grundel pa jih je skušal ujeti kar v steklenice. Mikal je skoraj vse svoje življenje delal na izumu »glava, ki govori« ipd.

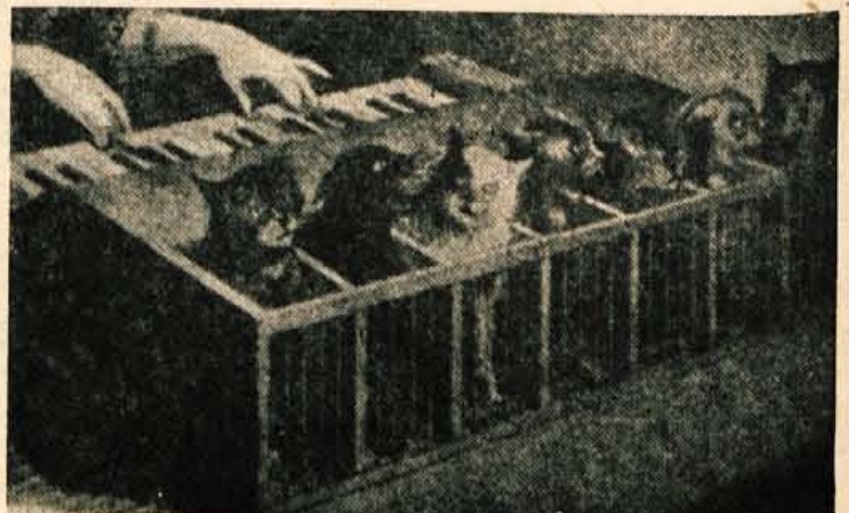

Kolo »Ajllov stolp« zgrajen 1894. leta v Londonu

Kolo na vodi so za lov na divje race prvič uporabili 1822. leta

Skupina francoskih zanesenjakov je skonstruirala ladjo z gumenimi kolesi, ki so omogočili amortizacijo gibanja valov; nek pariški inženir je izdelal železnico po Jules Vernejevi »parni hiši«, ameriški kapetan Johnson je imel na Temzi vrsto poskusov s 100 stopali dolgo podmornico, ki naj bi mu omogočila: osvoboditev Napoleona s Sv. Helene. Herman Rickert iz New Yorka je izumil balon, katerega je s pedali poganjala posadka, ki je bila v košari, ruski profesor Baranovski pa je že leta 1883 skonstruiral letalo, katerega je morala poganjati para. Vrsto novatorjev je poskušalo, da bi leteli kot ptice, ali pa so vsaj s krili na hrbtu skakali z visokih zgradb.

Klavir z mačkami